ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

އޮލްޓަނޭޓިވް ކެއަރގެ ހިދުމަތްދޭ މަރުކަޒުތަކުގައި ބަލަހައްޓާ ކުދިންނާއި ދުރު އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އެސެސްމަންޓް ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާ އިސްލާހު

މި އެސެސްމަންޓް ޖުމްލަކޮށް ހުށަހަޅާ އިސްލާހު:

- މި އެސެސްމަންޓުގައި ބައެއް މުއައްސަސާތަކުގައި ބަލަހައްޓާފައިވާ ކުދިންގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ކަމުނުދާ ގޮތަށް ކަންތައްތައް ކުރެވިފައިވާކަމާއި، މުއައްސަސާތަކުގެ އިޖުރާއާތުގައި އޮތް މުއައްސަސާތަކުގައި އެއްގޮތްވެގެންނުވާ ކަންތައްތަކާއި، ބައެއް މުއައްސަސާތަކުގެ އަނިޔާވެރި ސުލޫކީއާއި އެމްއާރްޑީ އަނބު ގޮތް ބައެއް ހިންގައިގެން ދަރުމަވެރިކަމުގެ ފަރާތުގެ ކަމަށްދާ.
- ގަވާއިދު ނަންބަރު 2020/R-69 (އޮލްޓަނޭޓިވް ކެއަރގެ ހިދުމަތްދޭ މަރުކަޒުތަކުގެ ބެލެހެއްޓުމުގެ ގަވާއިދު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރެވެން މި އެސެސްމަންޓުގައި މުއައްސަސާތަކުން އެކުލަވާ، ގަވާއިދު ފުރިހަމަ މުއައްސަސާ މި އެސެސްމަންޓުގައި ހިމަނާފައިވާގޮތަށް އިޞްލާޙު އަށްކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
- މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް، ފުރުޞަތު އަދި ވަގުތު ދެއްކުމަށް މަޝްވަރާކުރުމުގެ ކުރިންކަން ހާލަތު އިސްލާހުވެއްޖެ، މިފަދަ ކުރިން ކަންތައްތައް ބަލަހައްޓާނެ ސަރުކާރުން ކުރެވޭ ގޮތެއް ރިޢާޔަތްކުރާ ގޮތް ބަލާ ކުއްޖާ ޙައްޤުތަކަށް ނިސްބަތްވާ ގޮތް ވަކިކުރެވޭނެ ގޮތެއް ޤާއިމުކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
- މަރުކަޒުގައި އުޅޭ ކުއްޖާ އެހީތެރި ބޭނުންވާ ކުރިންގެން ޚާއްޞަ ސަމާލުކަމާއި ދިރިއުޅުން މަރުކަޒުގައި މުޤައްރަރުގެ ހަރަކާތްތަކަށް ޝާމިލުކުރެވޭނެ ކުރިއަށް ދިއުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
- މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތަޢުލީމީ ކުޅިވަރުގެ ތަޖުރިބާ ހާސިލްކުރުމަށް ހުރި ޤާނޫނީ ފުރިހަމަކަން ކުރިއަށް ދިއުމުގައި ކުރެވޭނެ ފިޔަވަޅު އެޅުމާއި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ފިޔަވަޅުތަކާއި ގުޅިގެން މަރުކަޒުން ފޯރުކޮށްދޭ ހިދުމަތްތަކާއި 2 މަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތެއްގައި ކުރިއަށް ރަގަނޑު ބަލަހައްޓާ ކުދިންނާމެދު ހަރުދަނާ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅުމުގައި މަރުކަޒުގެ މުވައްޒަފުން އިޞްލާހު ކުރުމުގެ ދާއިމީ މެކޭނިޒަމެއް ޤާއިމުކުރަން ހުށަހަޅަމެވެ.
- މަރުކަޒުގައި އުޅޭ އެކުވެރިން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ކުރިމަތިވާ ދަތިތައް ޙައްލުކުރުމަށް މަރުކަޒުން އަމަލުކުރާ ގޮތް މި އެސެސްމަންޓުގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
- މަރުކަޒުގައި މުސްތަޤްބަލުގައި ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންވާ އިޖުތިމާޢީ މަހާރާތްތައް ކުދިންނަށް ދަސްކޮށްދިނުމަށް ހަރުދަނާ ޕްރޮގްރާމްތަކެއް ޤާއިމުކޮށް، ދިރިއުޅުމުގެ ފުރުޞަތުތައް އިތުރުކޮށްދިނުމަށް އަދި މަރުކަޒުގެ ފަރާތުން ދިރިއުޅުމަށް އެހީތެރިވުމަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއް ޤާއިމުކުރުމަށް މި އެސެސްމަންޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ހުށަހަޅަމެވެ.

- ކުރުގެ ސަބްކޮމިޓީއަކަށްވެފައިވާ ކުރިންނަށް ބޭނުންވާ ޕްރިވެންޝަން ފަންޑާ ގުޅޭގޮތުން މާއްދާއެއް މިބިލުގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.

ވަކިވަކި މާއްދާތަކަށް ހުށަހަޅާ އިސްލާހުތައް

ނޯޓް: ރަތްކުލަ ބޯކޮށްފައި ދައްކާފައިވަނީ އުވާލި ކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުންތަކެވެ.

އޮޕްޝަނަލް ކައުންގެ ހިދުމަތްތަކާ މަޖުލީހުގެ ބައިވެރިވާ ކުޑަކުދިންނާއި ދުރު އަމަލުކުރަން ގޮތުގެ އިސްލާހު			
	އިސްލާހުގައި ބަދަލުކުރަމުން ދާ މާއްދާ	ކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުން	އިސްލާހުކުރަން ހުށަހަޅާ ސަބަބު
1	3 ވަނަ މާއްދާ: އެންމެ އިސް ޒިންމާއެއް ފަރާތް (ނ) އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަކުރުމަކީ ޕާޓީ އެކެއްގެ ޒިންމާއެކެވެ. (1) މަޖުލީހުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހާ މުވައްޒަފުންނަށް މަޖުލީހު ހިންގުމާބެހޭ ފުރިހަމަ މަޢުލޫމާތު އެނގިފައި އޮތުން؛ މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހާ މުވައްޒަފުން ޢަމަލުކުރަން ބާރުގަދަ ގޮތަކަށް އަދި ކުރިއަރާ ކާމިޔާބު ހިންގުމެއް ހަމަޖެއްސުން.	3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން (5)، (6) އަދި (7) ވަނަ ނަންބަރު އިތުރުކުރުން: (1) މަޖުލީހުގައި މަސައްކަތްކުރާ ހުރިހާ މުވައްޒަފުންނަށް މަޖުލީހު ހިންގުމާއި އަދި މަޖުލީހުގައި ބައިވެރިވާ ކުޑަކުދިންނާއި ދުރު ޕަބްލިކް ގްރޫޕް ފުރިހަމަ މަޢުލޫމާތުދީ، މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން ހުރިހާ އިސްލާހެއް މުވައްޒަފުންނަށް ބޭނުންގޮތަކަށް ބަޔާންކުރުމާއި، އިސްލާހުތަކުގެ ކާކު ހުރިހާ މުވައްޒަފުންނަށް ލިބޭނެ އިންތިޒާމެއް ހަމަޖެއްސުން؛ (5) މިނިސްޓްރީއިން އަންގާ ގޮތުގެ މަތިން ތަންތަން އެންމެހާ އިންތިޒާމެއް ބަލަހައްޓާ އަދި މަޖުލީހުގައި ހިނގާ ހާދިސާތަކާ ގުޅޭން މިނިސްޓްރީއިން އަންގާ ގޮތުގެ މަތިން ޢަމަލުކުރުން؛ (6) މަޖުލީހުގައި ކުރިންނަން އަނިޔާވާ ގޮތަށް ތަނެއް ނުވަތަ އެއްގަމު ހަރަކާތްތެރިވާ ނުވަތަ ހަރަކާތްތެރިވާ ގޮތަށް ފަރުމާކުރާ އެތަނެއް ނުވަތަ އެއްއެއްގަ މަޢުލޫމާތުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުން؛	-19/2019(ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 12 ވަނަ މާއްދާގައި އެންމެހައި ބާވަތްތަކުގެ އަނިޔާއާއި ގޯނާކުރުމުންނާއި، އިހުމާލުވުމާއި އަޅާނުލުމުގެ ސިޔާސަތަކަށް ކުޑަކުދިންނަށް ދިމާވުމުން އަޅާލުމާއި އާއިލީ ކުރިއަރާ ޖިނާއީ ދަރުބާރު އިޤުރާރު ބަލަހައްޓާ ގޮތަށް ބައިނަލްއަޤްވާމީ އ.ދ. ގެ ޖެނެރަލް އެސެމްބްލީގެ ރިޒޮލިއުޝަން ނަންބަރު (A/RES/64/142) ގެ (6) ވަނަ މާއްދާގައި އަލްޓަނޭޓިވް ކެއަރ ފޯރުކޮށްދޭ ކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމާއި، ދުރުގެރީކާ އަދި ކުދިންގެ ދިރިއުޅުން ތަރައްޤީވުމުންނަ މިންވަރު ސްކޫލްއިޖުތިމާއީ އެކުދިންނަށް ފޯރުކޮށްދޭ އެންމެ ހެދުމެއްކަމުގެ އެންމެ ފޯރުކޮށްދިނި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގެ މަތިން ކަނޑައަޅާ ދަރުބާރުގެ ޖިނާއީ އެކަން ބައިނަލްއަޤްވާމީ

#	ބިލުގެ މާއްދާ	ހުށަހަޅާ އިސްލާޙު	ކޮމިޝަނުގެ ޚިޔާލު
		(7) މަރުކަޒުގެ އެކި ބައިތަކުގެ ބަލަހައްޓައިދޭ ގެނދެވޭން ގޮތް ބަލަހައްޓައިދޭ ޙައްޤުތަކާއި ބާރުތަކުގެ ކަންތައްތަކުގައި ކަނޑައަޅުން؛	މި މާއްދާއަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާޙުތަކަށް މި އުސޫލުގައި ހިމެނުމަކީ މުހިއްމު ކަމެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
2	4 ވަނަ މާއްދާ: އޮމްބަޑްސްޕާރސަންގެ ކުއަރުގެ ހިދުމަތުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިން ބަލާވަންޖެހޭ އުސޫލުތައް (ނ) އެއްކޮށްޖެހުން އަނެއްކޮށްޖަހާ މުއާމަލާތް ކުރަންވާނީ އިޖްތިމާއީ ދިރި ބަލައިގެން. (ރ) އިންސާފާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން އަސާސީ ދިރިއުޅުން ބަލަހައްޓަންވާނެ	4 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)، (ރ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކޮށް (ވ) އިތުރުކުރުން: (ނ) މަރުކަޒުތަކަށް އަދި ބޭނުމެއްވިޔަސް އެއްކޮށްޖަހާ އަނެއް ކުއްޖާ އަދި ތަނުގެ ހިދުމަތް މުވައްޒަފުން ފެށި މުޢާމަލާތް ކުރަންވާނީ އިޙްތިރާމާއި ދިރި ބަލައިގެން؛ (ރ) މަރުކަޒުގެ ހިދުމަތް މުވައްޒަފުން ދޭ އިރުޝާދުތަކަށް، ކުދިން އެއްކޮށްދީ ގޮތުގެ މަތިން ދިރިއުޅުން ބައްޓަންކުރުން؛ (ވ) އެއްވެސް ކުއްޖަކު ގޮތެއްގެ ކަރާމާތް ގެއްލިގެންދާ އެއްވެސް އެއްޗަކުން ނުވަތަ ތަފާތުކުރުމަށް ހިފެހެއްޓުމާއި، ކުދިންގެ ސިއްރުކަން ގެއްލޭގޮތަށް މަޢުލޫމާތު ނުފޮނުވުން؛	- ކުޑަކުދިންނާ ގުޅޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގައި ކުދިން އަމަލުކުރަންޖެހޭ ކަންކަމުން ބާރުއަޅާފައިވާ ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މި މާއްދާގައި ހިމަނާފައިވާ ކަންތައްތައް ހިމެނުން މުހިންމުކަމެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
3	4 ވަނަ މާއްދާ: އޮމްބަޑްސްޕާރސަންގެ ކުއަރުގެ ހިދުމަތުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިން ބަލާވަންޖެހޭ އުސޫލުތައް	- މަރުކަޒުގައި ދިރިއުޅޭ 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުޑަކުދިންނާއި 18 އަހަރުން މަތީގެ ކުދިން މަރުކަޒުތަކުން ބޭރުގައި އުޅުމުގެ ގަޑިތަކާއި، ބޭރުގައި އުޅޭއިރު ސަލާމަތްވާންޖެހޭ ކަންތައްތައް މި އިސްލާހުގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. - އިސްލާހު ހުށަހެޅުން މަރުކަޒުގައި އުޅޭ ކުދިން ބޭރުގައި އުޅުމަށް އުފަލުން ކުދިންނަށްދޭ އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތްތައް ތަފުސީލު މި އިސްލާހުގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.	
4	5 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންނަށް އިރުޝާދު ދިނުން (ހ) މި އިސްލާހުގައި ބައްޓަންކުރާ ކަންކަމުގެ އިތުރުން ކުދިންނަށް މަރުކަޒު ތަރުބިއްޔަތު އަމަލުކުރަން ބަލައިގަތުމުގެ ތަޢުލީމާއި، ދިރިއުޅުމުގެ ކަންކަން އިތުރުން އިސްލާހުކުރުން އިރުޝާދުދީ	5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން: (ހ) މި އިސްލާހުގައި ބައްޓަންކުރާ ކަންކަމުގެ އިތުރުން ކުދިންނަށް މަރުކަޒު ތަރުބިއްޔަތު އަމަލުކުރަން ބަލައިގަތުމުގެ ތަޢުލީމާއި، ދިރިއުޅުމުގެ ކަންކަން އިތުރުން އިސްލާހުކުރުން އިރުޝާދުދީ	- ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގައި ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކުގެ ތަރުބިއްޔަތުގެ ދަރަޖަ ރިޢާޔަތް

	އެހެންކަމުން ޢަމަލުކުރުމުގައި އެކުދިންނަށް ދިމާވާ ދަތިތައް ހައްލުކޮށްދިނުމަކީ ކެއަރ ވަރކަރުންގެ ޒިންމާއެކެވެ.	އެހެންކަމުން ޢަމަލުކުރުމުގައި އެކުދިންނަށް ދިމާވާ ދަތިތައް ހައްލުކޮށްދިނުމަކީ ކެއަރ ވަރކަރުންގެ އިތުރުން މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ ހުރިހާ މުވައްޒަފުންގެ ވެސް ޒިންމާއެކެވެ.	ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ ކުޑަކުދިންގެ ޙިމާޔަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމުގައި މިފަދަ ކުޑަކުދިންގެ މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހާ މުވައްޒަފުންގެ ޒިންމާއެއްކަމުން ވާތީ މި މާއްދާ މިގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން މުހިއްމުކަމެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
5	5 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންނަށް އިންސާފު ދިނުން (ހ) މިއުސޫލުގެ ޖަދުވަލު 7 ގައި ހިމަނާފައިވާ 'މަރުކަޒުގައި ގެންގުޅުން [illegible]' ގެ [illegible] [illegible] ކުދިން ގެންގުޅުން [illegible] [illegible] ގެންގުޅުން މަނާކަން އަންގައިދިނުމަކީ ކެއަރ ވަރކަރުންގެ ޒިންމާއެކެވެ.	- މަރުކަޒުގައި ގެންގުޅުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުދިން ގެންގުޅުން މަރުކަޒުގެ [illegible] [illegible] ކުދިން ގެންގުޅުމުގެ [illegible] [illegible] ކުއްޖެއްގެ [illegible] [illegible] [illegible] ތަފްސީލު މި އުސޫލުގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.	
6	6 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިން ހެދުން އެޅުމުގެ މިންގަނޑު (ހ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭކުދިން ލާންވާނީ އިޖުތިމާޢީ މިންގަނޑުތަކަށް ފެތޭގޮތުގެ ހެދުމެވެ. (ށ) މަރުކަޒުގައި އުޅޭ ހަރަކާތްތަކުގައާއި މުނާސަބަތުތަކުގައި ކުދިން ހެދުން އަޅަންވާނީ [illegible] ސުޕަވައިޒަރެއްގެ އިރުޝާދުގެ ދަށުންނެވެ.	6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން: (ހ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭކުދިން ލާންވާނީ އިޖުތިމާޢީ މިންގަނޑުތަކަށް ފެތޭ، އަދި [illegible] އިންސާނީ ކަރާމާތް [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ގޮތަށް އަންނައުނެވެ. (ށ) މަރުކަޒުގައި އުޅޭ ހަރަކާތްތަކުގައާއި މުނާސަބަތުތަކުގައި އިޖުތިމާޢީ މިންގަނޑުތަކަށް ފެތޭ އަދި ކުދިންގެ [illegible] [illegible] [illegible] އިހުތިރާމް ކުދިންނަށް ދިނުމެވެ.	- ޤާނޫނުގެ ކުއްޖަކަން ވެސް ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ އަދި އިޖުތިމާޢީ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފުނުވާން ގޮތަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
7	6 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިން ހެދުން އެޅުމުގެ މިންގަނޑު	- 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ބ) މި މާއްދާއިން އުނިކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.	

މ. [illegible] (12 ވަނަ ފަންގިފިލާ)، މަޖީދީމަގު (20337)، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ. ހޮޓްލައިން ނަންބަރު: 1424
www.hrcm.org.mv info@hrcm.org.mv 3336539

	(ނ) މަޑުކަޑުގައި އަދަބުއި ހުރާގެ ޖާމިޢާ އަންނަމުން ބޭނުންކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ. (ބ) ކުދިންގެ އަންނައުން ހުންނަންވާނީ އެކުދިންގެ އަންނައުން ފަހިކުރަން އުސޫލުތަކެއް ގޮތަށެވެ.		
8	7 ވަނަ މާއްދާ: ސަލާމަތުގެ ނިޒާމު		- މި މާއްދާގައި ދިރާސާކުރެވޭ ކާމިޔާބު ބަދަލުތަކެއް ސަލާމަތުން ނިޒާމު ހުރިތަކެއް ކުރެވުމަށް، މި މާއްދާގެ އަދިވެސް ސަރުކާރުގެ ސަލާމަތުގެ ނިޒާމު އެކަމާ ގުޅޭ ސަރުކާރުގެ ބޭނުންވާ އަދިވެސް ބަދަލުތަކުގެ ހުށަހަޅާލާނެ ދަތިކަމަކީ.
9	9 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންނާ މެދު އަޅާތި ފިޔަވަޅު އެޅުން (ހ) މުވައްޒަފުން ކުދިންނަށް ބަދަނީ އަދަބު ދީގެން ނުވާނެއެވެ. ކުދިންގެ ފަރާތުން ނުރަނގަޅު އަޚްލާޤު ފާޅުކުރާނަމަ މުވައްޒަފުން ހަރުކަށް އިރުޝާދާއި ބާރުއަޅައިގެ ފާޑުކިޔުން ފިޔަވައި ނުލާނެއެވެ. މުވައްޒަފުގެ ޒަވާއިދުތަކާއި ކުދިން މުޢާމަލާތުގައި އަމަލުކުރާނެ ބަހައްޓަންޖެހޭ މިންގަނޑު ހިމާޔަތްދިނުމަށް ކުދިންނާމެދު ފިޔަވަޅު އެޅިދާނެއެވެ. ކުދިންނާމެދު ފިޔަވަޅު އަޅާއިރު ވިސްނާލަން ޖެހޭ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފުރުސަތުދީ އަދަބު ހިމާޔަތްވާ ގޮތަށް ކަމަށްވާންވާނެއެވެ. (1) އަނިޔާ ލިބޭގޮތަށް ބާރުބޭނުން ކުރުން، (2) އެހެން ބޭފުޅުންގެ ހަމައަށް ދަރިވަރުން ބޭއްދުން، (3) އަނިޔާވާ އަދަބު ދިނުން (4) ކާންދިނުން ނުވަތަ ކާނދިނުން މަނާކުރުން، އަދި (5) ޛާއިލާއާއި، މުހިންމު އެހެން ފަރާތްތަކާ ބައްދަލުކުރުން ހުއްޓުވުން	9 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކޮށް (ހ) ގެ ދަށުން ނަންބަރު (1)، (2)، (3)، (4) އަދި (5) އުނިކުރުމަށް: (ހ) މުވައްޒަފުން ކުދިންނަށް ބަދަނީ އަދަބު ދީގެން ނުވާނެއެވެ. ކުދިންގެ ފަރާތުން ނުރަނގަޅު އަޚްލާޤު ފާޅުކުރާނަމަ މުވައްޒަފުން ހަރުކަށް އިރުޝާދާއި ބާރުއަޅައިގެ ފާޑުކިޔުން ފިޔަވައި ނުލާނެއެވެ. މުވައްޒަފުގެ ޒަވާއިދުތަކާއި ކުދިން މުޢާމަލާތުގައި އަމަލުކުރާނެ ބަހައްޓަންޖެހޭ މިންގަނޑު ހިމާޔަތްދިނުމަށް ކުދިންނާމެދު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތައި ހިމާޔަތްވާ ގޮތަށް ކުޑަކުދިންގެ އުމުރާއި، ނަފްސާނީ ދުޅަހެޔޮކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އެގޮތުން އެކަމެއް ކުޑަ ފިޔަވަޅެއް އެޅިދާނެއެވެ. އަދި އެއާ ފިޔަވަޅަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 ([illegible] ޤާނޫނު) ގައި [illegible] އެއްގޭ ގޮތުގައި މާނަކުރެވޭ އެއްވެސް ބަލަހައްޓާ އަނިޔާއެއް، ފިޔަވަޅެއް ދަރިވަރަކަށް ދިނުމާ [illegible] އަދަބެއްގެ ބޮޑުކަމުގައި ހިފެހެއްޓޭނެ ފަދަ ނުވާނެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާނެއެވެ.	- ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޖީ [illegible] ޤާނޫނު) ގައި ފާއިސާލާ ދަރުދަރާގެ ޢަމަލެއް [illegible] ގެ ޢަމަލުގެ ބެލެހެއްޓުމުގެ ޢަމަލުތަކަކާއި އަދި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ މެދުގައި ބަލާނެ ގޮތުގެ އަދި ދަރިވަރުންނާމެދު [illegible] އަދި ޙައްޤުތަކަށް ހުރިހާ ކުދިންނަށް ފިޔަވަޅު ބަހައްޓާ އަދި ހިމާޔަތްކަމެއް ކުދިކުދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އަމަލުކުރާ ފިޔަވަޅު ބެލެހެއްޓުމުގެ ނުވަތަ އަދަބު ދޭ ކުދިންނަށް އަދަބު ނުދޭ ކުއްޖަކަށް އިންސާނިއްޔަތާ ނުވަތަ ކުއްޖާއަށް

މ. ކަނޑުބޮޑުވާގެ (12 ވަނަ ފަންގިފިލާ)، މަޖީދީމަގު، (20337)، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ. ހިލޭ ފޯނު ނަންބަރު: 1424
www.hrcm.org.mv info@hrcm.org.mv 3336539

#			
			ރަޖުމްކުރުމާ، ފާއިންސްކޮށް އަދަބެއް ނުދިނުމަކާއި ކުއްޖާއާމެދު އެއްވެސް އިހާނީ އަދަބެއް ނުވަތަ ކުއްޖާ ވަދެގަންނަ ފަދަ އެއްވެސް އަދަބެއް ހިންގައިގެންނުވާނެކަމަށް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް މި މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
10	9 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންނާ މެދު އަދަބާއި ފިޔަވަޅު އެޅުން (ނ) މަދުރަސާގެ ސުކޫލު މިންގަނޑާ ޚިލާފަށް ކުދިންނަށް އަދަބާއި ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނީ ތިރީގައި އެވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. (5) އެއްވެސް ކުއްޖަކު އަށް ކުއްޖާގެ ހާލަތުގައި ޝާރީރިކް އަދަބެއް (ނަފްސާނީ، ޖިސްމާނީ، ޖިންސީ ގޮތުން ހާނިކަރައް ނުވާގޮތަށް ގެއްލުމެއް) އަދަބެއްކަމުގައި ވާ ކުއްޖާގެ ވަރަށް އަނިޔާ ލިބޭނެ ފަދަ އުސޫލަކުން އަދަބެއް ނުދެވޭނެއެވެ. މިކަމުގައި އެކުއްޖަކު ނުކުރުމަށް ދޭން އެކުއްޖާގެ ސްކޫލް މިންގަނޑުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ. (6)އެއްވެސް ކުއްޖަކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އަސާސީން ބަޔާންކޮށްދޭ ޤާނޫނާއި ޚިލާފަށް އަދަބެއް ހިންގައިގެން ކުއްޖެއްގެ މުސްތަޤްބަލު ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ތަރުބިއްޔަތު ފިޔަވަޅު އެޅުމެވެ. އަދި އެކުއްޖަކު ކުރާއެވެ ކުޑަބިލިނަން ބަލާ އެކުއްޖަކު ހިންގުމަކީ 3 ގެއިރު މަދުރަސާގެ އެންމެ އިސްކަން ހުރިހާ ފަރާތްތަކުގެ ހުޅުވާލަދީ ވަކިން ތަރުބިއްޔަތު (ތައިމްއައުޓް)	9 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (5)، (6) އަދި (7) ވަނަ ނަންބަރާއި މި މާއްދާގެ (ރ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް: (5) އެއްވެސް ކުއްޖަކު އަށް ކުއްޖާ ހާލަތުގައި ޝާރީރިކް އަދަބެއް (ނަފްސާނީ، ޖިސްމާނީ ޖިންސީ ގޮތުން ހާނިކަރައް ނުވާގޮތަށް ގެއްލުމެއް) އަދި މަޖުބޫރުކުރާ އަދަބެއް، ހިންގައިވިޔަސް އެކަށީގެން އަދަބުކުރި ކުއްޖާ ވަރަށް އަނިޔާ ލިބޭނެ ފަދަ އުސޫލުތަކުން ސަލާމަތުވެވޭނެ ފަދަ ގޮތަކަށް އެކަމުގައި ބަދަލުކުރުމުގެ އުސޫލުތަކަށް ބަލާފައެވެ. އަދި އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމާ އެކުއްޖަކު ދިނުމުގެ ސަލާމަތީ ތަރުތީބު އޮތުމާއެކު ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަދަލުކުރުމުގެ ކަންތައްތަކެވެ. (6) އެއްވެސް ކުއްޖަކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އަސާސީން ބަޔާންކޮށްދޭ ޤާނޫނާއި ޚިލާފަށް އަދަބެއް ހިންގައިގެން އެކުއްޖާގެ މުސްތަޤްބަލު ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ތަރުބިއްޔަތު ފިޔަވަޅު އެޅުމެވެ. އަދި އެކުއްޖަކު ކުރާ ކުޑަބިލިނަން ބަލާ ގޮތަށް އެކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކުގެ ހުޅުވާލަދީ ދަރިވަރުންނާ އެކުއްޖަކު ކަނޑައަޅާ ހަރުދަނާ ތަރުބިއްޔަތު ފިޔަވަޅުގެ އިތުރުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި މުޅިވަރަށް ވަކިން ބަންދުކޮށް އެކަމުގައި	- ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 12 ވަނަ މާއްދާގައި އަނިޔާއާއި، ގޯނާކުރުމާއި، އަޅާނުލުމުން ރައްކާތެރިކަން ލިބުމަކީ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްވެސް ލިބިގެންވާ ޙައްޤެއްކަމަށް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް މި މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. އަދި ކުދިން ސްކޫލުތަކުގައި ކަންކުރަމުންދާ ގޮތާ ބެހޭގޮތުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގައި ޓޯޗަރ' އެއްކަމަށް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. އަދި އ.ދ. ގެ ޖެނެރަލް އެސެމްބްލީގެ ރިޒޮލިއުޝަން ނަންބަރު (A/RES/64/142 ގެ (13) ވަނަ މާއްދާގައި އަލްޓަރނޭޓިވް ކެއަރ ގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް އަޅާލާ މުއައްސަސާތަކުން އަދަބުދޭ

#			
	ބައިނަލްއަޤުވާމީ އިލްތިޒާމު އޮންނާނެއެވެ. އަދި ކުއްޖާއަށް މިގޮތަށް ވަކިން އެކަނި ވަގުތުކޮޅެއް ދިނުމަކުން އެކުއްޖަކަށް ގަވާއިދުން ކައުންސެލިންގ ދެވޭނެއެވެ. އަދި ހަމަ އެއާއެކު އެކުއްޖަކު ޙައްޤު އެކުއްޖެއް ކުރި ކުށާއި ދުރުވެ ވިސްނާ އެކަން ތަކުރާރުނުކުރުމަށް އެހީތެރިވެދޭންވާނެއެވެ. (7) މި މާއްދާގެ 6 ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދައިން، ކުއްޖާ ވަކި ތަނެއްގައި ބަންދުކުރަނަމަ އެކަންތައް ސަލާމަތްކަމާއި ކުއްޖާގެ 'ހަރަކާތް ސުލޫކުގައި ބާރުނުކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން 3 ގަޑިއިރަށްވުރެ އިތުރުކުރަން ބޭނުންވާއިރުގައި ޗައިލްޑް އެންޑް ފެމިލީ ޕްރޮޓެކްޝަން ސަރވިސްއާ މަޝްވަރާކުރަންވާނެއެވެ. (ނ) ކުއްޖަކާމެދު ފިޔަވަޅެއް އަޅާނަމަ އެކުއްޖާގެ ހުރުމަތާ ޑިސްއެބިލިޓީ އަދި ނަފްސާނީ ބައެއް ކަހަލަ ނުކުޅެދުންތެރިކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.	ޢަދުލު ކަންކަމާއި އަސާސީ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަމެއް ނުލިބޭނެ ފަދައިން ޙިމާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ކުއްޖާއަށް މިގޮތަށް ވަކިން އެކަނި ވަގުތުކޮޅެއް ދިނުމަކުން އެކުއްޖަކަށް ގަވާއިދުން ކައުންސެލިންގ ދެވޭނެއެވެ. އަދި ހަމަ އެއާއެކު އެކުއްޖަކު ޙައްޤު އެކުއްޖެއް ކުރި ކުށާއި ދުރުވެ ވިސްނާ އެކަން ތަކުރާރުނުކުރުމަށް އެހީތެރިވެދޭންވާނެއެވެ. (7) މި މާއްދާގެ 6 ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދައިން، ކުއްޖާ ވަކި ތަނެއްގައި ބަންދުކުރަނަމަ އެކަންތައް ސަލާމަތްކަމާއި ކުއްޖާގެ 'ހަރަކާތް ސުލޫކުގައި ބާރުނުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން 2 ގަޑިއިރަށްވުރެ އިތުރުކުރަން ބޭނުންވާއިރުގައި ޗައިލްޑް އެންޑް ފެމިލީ ޕްރޮޓެކްޝަން ސަރވިސްއާ މަޝްވަރާކުރަންވާނެއެވެ. (ނ) ކުއްޖަކާމެދު ފިޔަވަޅެއް އަޅާނަމަ އެކުއްޖާގެ އުމުރާއި، އަދި އެކުއްޖާގެ ޑިސްއެބިލިޓީ އަދި ނަފްސާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމާއި، ދުވަސްވަރާއި، އަޚްލާޤު އަދި ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ސަގާފަތް އެކުދިންގެ ވިސްނުންތެރިކަމާއި ހިތްވަރުދިނުމަށް ދިރުމުގެ ގޮތަކާއި ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.	ބަލަހައްޓަންވާނީ އިލްތިޒާމުވާ އެކުދިންގެ ކަރާމާތާ އަބަދު ރައްކާތެރިކުރުވުމުގެ ގޮތެއްގެ މަތިން ކަމާއި ކުއަރ ވަރަކުރުންނާއި އެކަމާ އެބޭ އެކުދިންނާއި އަދި ތިބެވަރ ފުރުސަތުން ތިބޭގޮތް އަމިއްލަ ދިރުމުގެ ތުރުންނާއި އެކަށީގެން ވާންފަދަ ރައްކާތެރިކަމެއް ދީގެންނެވެ ކަމަށް ކުރަނުވާ ކަމާއި ބަރަބަރު ވާ ގޮތެއް ފަރާތުން ބަލަހައްޓަން ކަމާއި ގަބޫލުކުރެވެއެވެ.
11	9 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންނާ މެދު އަޚްލާޤީ ފިޔަވަޅު އެޅުން (ހ) މަދުރަސާގެ ސްކޫލު މިންގަނޑާ ޚިލާފުވާ ކުދިންނަށް އަންގާފި ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނީ ތިރީގައި އެވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. (1) މަދުރަސާގެ ސްކޫލު މިންގަނޑާ ފަހަރަކު ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ އެކުއްޖަކަށް އަނގަބަހުން ނަސޭހަތް ދޭންވާނެއެވެ. މިކަމަށްފަހު އެކުއްޖެއްގެ ؛ހަރަކާތާއި ސުލޫކުގައި ބަދަލުކުރަންވާނެއެވެ.		-9 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަދުރަސާގެ ސްކޫލު މިންގަނޑާ ފަހަރަކު ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ ކުއްޖާއަށް އަނގަބަހުން ނަސޭހަތް ދިނުމަށް ކަމަކަށްވާއިރު މި މާއްދާގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ދެވަނަ ފަހަރަށް ޚިލާފުވާ ކުއްޖަކު ކުރި ކުށެއް ތަކުރާރުވާނަމަ އެކުއްޖަކަށް ލިޔުމުން ނަސޭހަތް ދިނުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ މި އުސޫލުގައި ހިމެނުމަކީ ރަނގަޅުކަމެކެވެ. -9 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (1) އަދި (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި މަދުރަސާގެ ސްކޫލު މިންގަނޑާ ޚިލާފުވާ ކުދިންނަށް ފަހަރު އެޅުމުގެ ލިޔުމުން ނަސޭހަތް ދިނުމާއި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އުނދަގޫ، އެހެންނަމަވެސް ލިޔުމުން ކުއްޖާ ދެކޭ ހަމަހަމަ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން ވާތީ މި އުސޫލުގައި ހިމެނުމަކީ ރަނގަޅުކަމެކެވެ.

- 9 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (6) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ 'ކުއްޖާ 3 ގަޑިއިރު މަދުނުވާގޮތުގެ އެންމެ އިސްކޮށް ހުންނަ ފަރާތެއްގެ ހުއްދައާއެކު ވަކިން ތަނެއްގައި ބައިނުލުމުގެ އިންތިޒާމު އޮންނަންޏާ' އާއި (7) ވަނަ ނަންބަރުގައި 'މިގޮތުން 3 ގަޑިއިރަށްވުރެ އިތުރުކުރަން ބޭނުންވެއްޖެނަމަ ކުއްޖާގެ އެންމެ ފުރިހަ ޒިންމާދާރުވާ ސަރވިސްއާ މަޝްވަރާކުރަންވާނެ'' ބަޔާންކުރާއިރު ބައިނަލް އަޤްވާމީ ފެންވަރުގެ މިނަށް ކަނޑައަޅާފައި އަދަދުކުރާ މިންގަނޑެއް ދިރާސާކުރުމަށްފަހު، އެއާ އެއްގޮތަށް މިބައި އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. -9 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ އެއްވެސް އަހަރެއް ފުރިފައި ނުވާ އެކަން ސަލާމަތް ފުރުޞަތު ނުކުރާކުއްޖާގެ ޤާނޫނީ ވަލީގެ ރުހުމަކީ ދޫކޮށްނުލެވޭ މި އުސޫލުގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.	ހަމަވީއާއެކު އެކުއްޖަކު ލައްވާ ވިޔަފާރި ވިޔަފާރީގެ މަސައްކަތް ނުކުރުވޭ ދޮރުފޮތް އެކުއްޖަކު ދަރަޖައިގެ އަތުގެ އިއްޔަތިއްޔަތު ބަޔާންކޮށް ކުރު ތަރުތީބު ނުކުރުވުން ވީއާ ވިޔަފާރި. (2) ދުވަހު ފަހަރަކު ކުއްޖަކު ކުރިން ކުރި ކުޅުން ތަރުތީބުކުރުމަށް އެކުއްޖަކަށް ވިޔަފުން ނަސޭހަތް ދެވޭނެއެވެ. އަދި ހަމަވީއާއެކު އެކުއްޖަކު ލައްވާ ވިޔަފާރި ވިޔަފާރީގެ މަސައްކަތް ނުކުރުވޭ ދޮރުފޮތް އެކުއްޖަކު ދަރަޖައިގެ އަތުގެ އިއްޔަތިއްޔަތު ބަޔާންކޮށް ކުރު ތަރުތީބު ނުކުރުވުން ވީއާ ވިޔަފާރި. (6)އެއްވެސް ކުއްޖަކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އަސާސީން ބަޔާންކުރާފަދަ ޤާނޫނާއި ޤަވާއިދާ ހިލާފު އަމަލެއް ހިންގައިފިނަމަ އެކުއްޖެއްގެ މައްސަލަ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ތަހުޤީޤުކުރަން ފިޔަވަޅު އެޅޭނެއެވެ. އަދި އެކުއްޖަކު ކުރި ކުށްއެގެ ކުރީބަޔާންކުރަން ބަލާ އެކުއްޖަކު ދިނަވޭގެން 3 ގަޑިއިރު މަދުނުކޮށްގެ އެންމެ އިސްކޮށް ހުންނަ ފަރާތްތަކުގެ ހުއްދައާއެކު ވަކިން ތަނެއްގައި (ބައިމުއައްޒު) ބައިނުލުމުގެ އިންތިޒާމު އޮންނަންޏާއެވެ. އަދި ކުއްޖާއަށް މިގޮތުން ވަކިން އެކަނި ވަގުތުކޮށް ދިނުމަށްފަހު އެކުއްޖަކަށް ގޮވާލުން ކުރެވޭނެއެވެ. އަދި ހަމަ އެއާއެކު އެކުއްޖަކު ލައްވާ އެކުއްޖެއް ކުރިއަށް ދޮރުފޮތް ވިސްނާ އެކަން ތަރުތީބުކުރުމަށް އަމިއްލަގޮތުން ދޭންވާނެއެވެ (7) މި މާއްދާގެ 6 ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދައިން، ކުއްޖާ ވަކި ތަނެއްގައި ބޭންދިނަމަ	

<table dir="rtl">
<tr><td></td><td>އެކަށައަޅާ ސަރަޙައްދު ކުއްޖާގެ ޙަރީމުގެ ސިއްރުގައި ބާއްވަދޭންވާނެއެވެ. މިގޮތުން 3 ގަޑިއިރަށްވުރެ އިތުރުކުރަން ބޭނުންވެއްޖެނަމަ ޗައިލްޑް އެންޑް ފެމިލީ ޕްރޮޓެކްޝަން ސަރވިސްއާ މަޝްވަރާކުރަންވާނެއެވެ.</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>12</td><td>9 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންނާމެދު އަޚްލާޤީ ފިޔަވަޅު އެޅުން
(ށ) ކުދިންގެ ސުލޫކީ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް، ސުލޫކީ މައްސަލަ ބަލާ ކޮމިޓީ އުފައްދާނީ ސަރުކާރުންނެވެ.</td><td colspan="2">-9 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސުލޫކީ ކޮމިޓީގައި ހިމެނޭނީ ކިތައް މެންބަރުންކަން ހިމަނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
-ކުއްޖާއާ ދޭތެރޭ ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ބަދަލުގައި ކުއްޖާގެ އުޅުން އިޞްލާޙުކުރުމަށް ޕްރޮގްރާމް ހަދާ، އިޞްލާޙުކުރުމަށް އިންސްޓިޓިއުޝަން، ރިވިއުން އަދި މޮނިޓަރިންގ ހަރަކާތްތައް ރާވުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
-ކޮމިޓީއިން ކުއްޖާކާމެދު ގޮތެއް ނިންމާއިރު ނުވަތަ އެޅޭ އިދާރީ ފިޔަވަޅަކާމެދު އެކުއްޖާގެ ޚިޔާލުން ބުނެފައިވާ އެއްޗަކަށް ބަރުދަން ދިނުމުގައި، ކުއްޖާގެ އުމުރާއި ވިސްނުން ތަރައްޤީވެފައިވާ މިންވަރަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.</td></tr>
<tr><td>13</td><td>10 ވަނަ މާއްދާ: އާއިލާއި ގުޅުން ބަދަހިކުރުން
(ސ) މަދަރުސާގައި ވެސް ކުދިންނަށް އެކުދިންގެ އާއިލާގެ މެންބަރުންނާއި ރަހުމަތްތެރިންނާއި، އެކުދިންގެ ދިރިއުޅުމުގައި ޚާއްޞަ މުހިންމުކަމެއް ހުރި ފަރާތްތަކާއި ގުޅުން ބޭއްވުމަށް ކުދިންނަށް ހިތްވަރުދޭންވާނެއެވެ. ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންނާ ކުއްޖާ ގުޅުން ބޭއްވުން އިންތިޒާމު ކުއްޖާއަށް ޚާއްޞަ ދުވަސްތަކު ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.</td><td colspan="2">- މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެކުދިންގެ ދިރިއުޅުމުގައި ޚާއްޞަ މިހުނު ގ ގޮތުގައި ހިމެނޭ ކަން ފަރުމާވެފައިވާކަން މި އުސޫލުގައި ބަޔާންކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.</td></tr>
<tr><td>14</td><td>10 ވަނަ މާއްދާ: އާއިލާއާ ގުޅުން ބަދަހިކުރުން
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރި ކުޑަކުދިންނާއި އެކުދިންގެ އާއިލާގެ ގުޅުން ބަދަހި ކުރުމަށް އަންނަނިވި ކަންތައް ކުރަންވާނެއެވެ.</td><td>10 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ރ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުމަށް:
(ނ) ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންނާއި ކުއްޖާއާ ގުޅުން ބޭއްވުން އިންތިޒާމުކޮށް ޚާއްޞަ ދުވަސްތަކު ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ. <u>އަދި</u>
<u>މަދަރުސާގައި ކުއްޖާގެ އާއިލާ މެންބަރެއް ނުވަތަ</u>
<u>ބަލާގެ ކުއްޖެއް އުޅެނަމަ އަރާއާއި އުޅުމަށް</u></td><td>- މައިންބަފައިންނާއި، ގޯތިތެރޭގެ މީހުންނާއި ގުޅުން ބަދަހިކުރުމުގެ ބައްދަލު ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 24 ވަނަ މާއްދާއިން ކަނޑައަޅާފައިވާ ބައްދަލުކުރުން ފިޔަވަޅު، މި މާއްދާ އިޞްލާޙުކޮށްފައިވާ ގޮތުން</td></tr>
</table>

	(ނ) ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންނާއި ކުއްޖާއާ ދުރުން ބޭއްވުން އިންތިޒާމު ކުއްޖާއަށް ޚާއްޞަ ޙުކުމެއްގެ ހަމަޖެއްސުންތަކާއި. (ނ) ފޯނުންނާއި ،ސިޓީއިން އެކުދިންގެ ޢާއިލާގެ ވީޑިއޯކޯލިންނާއި، ރަސްމީބައްދަލުވުންނާއި އެކުދިންގެ ދިރިއުޅުމުގައި ޚާއްޞަ މީހުންނާއެކު މުވާސަލާތުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ލިބިދޭން ޖެހޭ އިސްތިސްނާ ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި ކުއްޖާގެ ދުރުން އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ހިފެހެއްޓުމުގައި އަދި މުނިޖެހި ކުރުމުގައި ބަލަން ކުރާނެގޮތް ތަފްސީލުކޮށް ކަނޑައަޅައި އޮންނަންވާނެއެވެ.	ނުވަތަ އެކި ފަހުން ސަރުކާރުން ގޮތުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމުގެ ފުރުސަތު ދޭންވާނެއެވެ. (ނ) ފޯނުންނާއި ،ސިޓީއިން އަދި އިންޓަނެޓް މެދުވެރިކޮށް އެކުދިންގެ ޢާއިލާގެ ވީޑިއޯކޯލިންނާއި، ރަސްމީބައްދަލުވުންނާއި އެކުދިންގެ ދިރިއުޅުމުގައި ޚާއްޞަ މީހުންނާއެކު މުވާސަލާތުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ލިބިދޭން ޖެހޭ އިސްތިސްނާ ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ނުވަތަ އަސާސީ ޙައްޤުތައް ގެއްލޭގޮތަށް ފުރުސަތު އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ކުއްޖާގެ ހިފެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން. އަދި މިކަން ގޮތްތަކެއް ކުރުމުގައި އަމަލު ކުރާނެގޮތް ތަފްސީލުކޮށް ކަނޑައަޅައި އޮންނަންވާނެއެވެ.	ޢާއިލާ ފުރުސަތު ދިނުމަށް މަސައްކަތް ކުރުމަށާއި ގުޅިގެން ތަފްޞީލުކޮށް ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ ފުރުސަތު ގޮތަކުން އެހެން ގޮތަކަށް ފުރުސަތު ދޭ ޢާއިލާގެ މަސްލަހަތު މީގެ ކުރިން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ވާޖިބު ގޮތެއް ކުރެވޭނެ. އަދި އ.ދ. ގެ ޖެނެރަލް އެސެމްބްލީގެ ރިޒޮލިއުޝަން ނަންބަރު (A/RES/64/142 ގެ (17) ވަނަ މާއްދާގައި އަލްޓަރނޭޓިވް ކެއަރ އެއްގައި ބައިވެރިވާ ކުދިންގެ ބެލުމުގެ އެކުއްޖެއްގެ އަމިއްލަ މަސްލަހަތަށް ގެއްލުންވާ ގޮތަކަށް އަދި އެކުދިންގެ ސަލާމަތަށް ފުރުސަތު ދޭން ނުވާ ކަނޑައެޅިފައި ނޫން އެކުއްޖެއްގެ އާއިލާއާ މުވާސަލާތު ބައްދަލުވުން ކުރުމަށް ބަލަހައްޓާ ގޮތުގެ ނުވަތަ އިންތިޒާމު ޚިދުމަތްތައް ބަދަލުކުރުމުގެ ސަބަބުން ބަލަހައްޓަމުން އަންނަ ކުދިންގެ ޙާލަތާއި ވަކިކުރެވިގެން ނުވާނެ ކަމަށާއި ބައްދަލުކުރުމުގެ އެއްބަސްވުމަށް ފުރުސަތުކުރެވޭ.
15	11 ވަނަ މާއްދާ: މައިންބަފައިންނާއި ގުޅޭ ޙައްޤު ދިނުން ބައްދަލުކުރުން (ބ) މަޝްވަރާކުރުމުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނާ އުފަންދީފައިވާ ބައިގައި ބައްދަލުކުރުވުން ވަކިކުރުން ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ކަމުގެ ހަމަޔަށް އެއްފަދަ މަރުޙަލާގައި ފުރުސަތު ދޭންވާނެއެވެ. (1) ކުއްޖާގެ މަންމަ/ބައްޕަ (2)ކުއްޖާގެ ކާފަ/މާމަ	11 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ (4) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް: (4) ކުއްޖާގެ ބޮޑުބަފައިންނާއި ބޮޑުބޮޑުބެއިންގެ އުމުރުންގެ ދަރިން؛	- އާއިލީ ގުޅުންތަކަށް ބަލައިގެން ކުއްޖާގެ އެއްބަނޑު އެއްބަފާ ފަރާތްތަކާއި، އެއްބަފާ އަދި އެއްބަނޑު ފަރާތްތަކާއި އުމުރުންގެ ދަރިންނާއި، ބޮޑުދައިތައިންނާއި ބޮޑުބޭބެއިންގެ ދަރިންނާއި، މަންމަ އަދި ބައްޕަގެ ދަރިންދަރިންނާއި ކާފަދަރިން އަދި މާމަ ދަރިންދަރިކޮޅު އާއިލާގައި ހިމެނޭ

	(3) ކުއްޖާގެ އެއްބަނޑު އެއްބަފާ ނުވަތަ އެއްބަފާ ނުވަތަ އެއްބަނޑު ފިރާތުގައި (4) ކުއްޖާގެ ބޮޑުބޭބޭ/ބޮޑުދައިތަ		ގޮތް ފުރިހަމަވާއި ކަމަށްވާތީ އެފުރިހަމަވާއި މި ލިސްޓުގައި ހިމެނުމަށް މުރާޖަޢާކުރުމަށް ފާހަގަކުރަމެވެ.
16	11 ވަނަ މާއްދާ: މައިންބަފައިންނާއި ގާތް ތިމާގެ މީހުންނާ ބައްދަލުކުރުން (ހ) ބަންދުކުރެވުން ބާއްވާތާ 24 ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި، ބަންދުކުރެވުމުގައި ކަންތައް ދިރާސާ ކުއްޖާގެ ފަރާތުގައި ހުށަހަޅަން ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ބަންދުކުރުމުގެ ބާވަތާއި، މިންވަރާ ބެހޭގޮތުން ކުއްޖާ ދަރަޖަބަދަލުވާ ބަންދުކުރާ ނިޒާމަށް ފައިދާގައި ތަރުތީބު ކުރަންވާނެއެވެ. (ށ) މަޝްވަރާކުރުމުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނާ އަޅާލުމުގެ ޚާއްޞަ ބަލާއިރު ވުޒާރާގެ ކަންކަންނާ ބަންދުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ކުރަން ޖަވާބުދާރީ ޔަގީނުކުރަންވާނެއެވެ.	- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކަށް ބަލައިލާއިރު ވުޒާރާގެ ފުރުޞަތުތައް ހުރިގޮތް މިނިވަންކަމުގެ ދާއިރާގެ ނުހަމަތަކާ ބެހޭ އަދި އަދާކުރަން އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. -މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޝްވަރާކުރުމުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނާ އާއިލާގެ ފަރާތުގެ ބަންދުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދެވޭނެ ގޮތްތަކަށް 1 (އެކެއް) ގަޑި ހާހާ ފަހުގައި ވަނީ ފެންވަރު މި އުސޫލުގައި ބަޔާންކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.	
17	11 ވަނަ މާއްދާ: މައިންބަފައިންނާއި ގާތް ތިމާގެ މީހުންނާ ބައްދަލުކުރުން	11 ވަނަ މާއްދާއަށް (ރ)، (ބ)، (ޅ) އަދި (ކ) އިތުރުކުރުމަށް: (ރ) ޚާއްޞަ ފުރުޞަތެއް އާއިލާގެ ބަންދުގައި ކުއްޖާއާ ބައްދަލުކުރުމަށް މަޝްވަރާކުރަން ހާޒިރުވުމަށް އަޑުއިވިފައިވާ ނުވަތަ ބަދަލު ބެލުމަށް ވަކިގޮތް ކުއްޖާއާ އަލުން ގުޅުވައިދޭ ކަންތައްތަކުގެ ފުރުޞަތު ހަމަޖެއްސިދޭން ވާނެއެވެ. (ބ) ކުދިންނާ ބައްދަލުކުރުން އަންނަ އާއިލާ ފަރާތް މަޝްވަރާގައި ގެންގުޅުން މަނާ އެއްޗެއް އަޅުގައި ވީޑިއޯ މަޝްވަރާ ހަމަޖެއްސުމާއި ސައިކޮލޮޖިސްޓުން ބެލުމާއި ފޯނުކޯލް އެފަދަ އެއްޗެއް ނޫޅުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންތައްތަކަށް ބަލާނެއެވެ. (ޅ) ކުދިންނާ ބައްދަލުކުރުން އަންނަ އާއިލާ ފަރާތް ބެލުމާ ފޯނުކޯލްތަކާ ވީހާ މަޝްވަރާ	- މައިންބަފައިންނާއި، ގާތްތިމާގެ މީހުންނާ ބައްދަލުކުރުމުގެ ހައްޤު ފާހަގަކުރެވޭ ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 24 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ހައްޤެއް ކަމަށް ފާހަގަ އާއިލާ ފުރުޞަތަށް ކުދިންނާ މުއާމަލާތްކުރުމުގައި އިންސާފުގެ މަޝްވަރާ ހަމަޖެއްސުމަށް ފުރުޞަތު ލިބިދޭނެހެން މި އިސްލާހު އާދެވޭގޮތަށް ހުށަހަޅާލަމެވެ. މާއްދާގައި ހިމެނުން މުރާޖަޢާކުރުމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.

		ވެއްދުން މަނާ އެއްޗެއް އެއިން ފަރާތެއްގެ އަތުގައި އޮތުމާ، ސްކޫލް ޔުނިފޯމާ ހަވާލުކުރެވިފައިވީނަމަ ބައްދަލުވުން ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ގޮތެއް ނިންމުމުގެ އިޚްތިޔާރު ސްކޫލް ލީޑަރުން ލިބިގެންވާނެއެވެ. ލިބިގެންވާނެއެވެ. އަދި މި މަދްރަސާގެ ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރަން ރިޕޯޓްކޮށް ލިއުމުން ދަންނަވާ ކަނޑައަޅާނެއެވެ. (ވ) ދަރިވަރުގެ ބޮޑުގެ ދަނޑުގައި އެކަން މަސައްކަތުގައި ހުރި އާއިލާ މެންބަރަކާ/ މެންބަރުންނާ އިންޓަރނެޓް މެދުވެރިކޮށް ފޯނުގެ ޒަރީޢާއިން ގުޅައިގެން ނުވަތަ ވީޑިއޯ ކޯލް މެދުވެރިކޮށް ބައްދަލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމް ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.	
18	12 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންނަށް އާއިލާގެ މެންބަރުންގެ ގާތުގައި ވަގުތު ހޭދަކުރުން (ހ) މަރުކަޒުތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނަށް އެކުދިންގެ އާއިލާގެ މެންބަރުންނާއެކު އެފަރާތްތަކުގެ ގާތުގައި މަދުވެގެން އަހަރު 3 ފަހަރު ވަގުތު ހޭދަކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ސަރވިސްއިން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް އަމަލުކުރަންވާނީ، ކުއްޖާއަށް އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ނުރައްކަލެއް ނުވަތަ ގެއްލުމެއް ނުވާނެކަމަށް ކުއްޖާގެ ކޭސް ވާރކަރުން ކަށަވަރުކުރުމަށްފަހުގައެވެ.	- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުދިންނަށް އާއިލާ ފަރާތްތަކުގެ ގާތުގައި ވަގުތު ހޭދަކުރުން މުއްދަތު އުސޫލުގައި ބަޔާންކުރަމުން ހިނގަމުންދެވޭ. - މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ކުއްޖާގެ އާއިލާގެ މެންބަރުންގެ ގާތުގައި އާއިލާއާ ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ ކުރިން ގޭތެރޭ ކުއްޖާއަށް ހިސާ ނުރައްކާތެރި ވެށިއަކީ ބެލުމަށް ރިސްކް އެސެސްމަންޓެއް ހަދާ، އާއިލާއަކީ ވަގުތު ހޭދަކުރުމަށް ކުއްޖާ އެގޭއަށް ފޮނުވަންވާނީ އެ ރިސްކް އެސެސްމަންޓެއް ހެދުމަށްފަހު ނުރައްކަލެއް ނެތްކަމަށް ކަށަވަރުކުރުމަށްފަހުގައެވެ. އަދި މިގޮތަށް ބަލަހައްޓަމުން ދިއުން ރަނގަޅުކަމަށް ދެކެމެވެ.	

#			
19	13 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންނަށް 'ލައިވް ސްޓްރިޕް ޝޯ' ދައްކައިދިނުން (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ޝޯގައި، އެކުދިންގެ ޢާއިލާއަކީ ކޮބައިކަން ދެނެގަނެވޭކަމަށްވާ 'ސްޓްރިޕް ޝޯ' ކުރުމުގައި ނުވަތަ ބަޔާންކުރެވިފައި އޮތްނަމަވެސް. އަދި މި 'ސްޓްރިޕް ޝޯ' އަށް އަންނަ ބަލަހައްޓާ މީހުންނާއި ބައިވެރިވާ މި 'ސްޓްރިޕް ޝޯ' ހޯދައިދިނުން އަމިއްލަ ކުރުމުގެ ކުއްޖާގެ ކާސް ވަރަކަށް ޖިންސީ ގޯނާއެވެ. (ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ބަޔާންކުރާ ފޮޓޯގައި، ކުއްޖާގެ ޢާއިލާގެ މުސްތަޤުބަލުގެ އަހުލު ފަދަ ފޮޓޯ އަމިއްލަ ފައިދާއަށް ފޮނުވިދާނެ ގެންނަން ނުވާނެއެވެ.	13 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދަނީ 'ލައިވް ސްޓްރިޕް ޝޯ' އަށް ކުއްޖާގެ ޢާއިލާއަށް އަންނަ ބަލަހައްޓާ މީހުންގެ ބައިވެރިވުން 'ލައިވް ސްޓްރިޕް ޝޯ' ކުރުމަށް ވަރަށް އަމިއްލަ ދިނުމުގެ ކުއްޖާގެ ޢާއިލާ މުސްތަޤުބަލުގެ އަހުލު ފަދަ ފޮޓޯ އަމިއްލަ ފައިދާއަށް ފޮނުވިދާނެ ގެންނަން ގެއްލުވާ ސަލާމަތް ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ ދުވަސްތަކުގައި އަސަރުކުރާނެ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ކަމުގައި ހަރަހަރަ ގެވެ.	
20	14 ވަނަ މާއްދާ: ޚާއްސަ ޙިމާޔަތް (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ސަރަޙައްދުތަކުގެ ތެރެއިން ސަރަޙައްދު މުދަލުވެރިވެސް ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ނެގޭ ކުދިންނާ އެކުދިންގެ ޢާއިލާގެ މުސްތަޤުބަލަށް ފޯރުކުރާ ބައްޓަންކުރުމުގެ ޕްރޮސެސް ދަސްވާނީ އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، ސަރުކާރުން ނިންމާ ގޮތެއްގެ މަތިންނެވެ. (2) ކުއްޖަކަށް ރައްކާތެރިކަން އޮތް މިންވަރު ވަޒަންކުރުން	14 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރަށް އަންނަނިވި އިޞްލާޙު ގެނައުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ: (2) ކުއްޖާއަށް ރައްކާތެރިކަން އޮތް މިންވަރު ވަޒަންކޮށް ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ ޙާލަތަށް ރިޢާޔަތްކުރުން	- ކުއްޖާއަށް ލިބިދާނެ ގެއްލުމުގެ ނުރައްކާތެރިކަމުގެ މިންވަރާއި އެކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ ޙާލަތަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަކީ މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
21	15 ވަނަ މާއްދާ: ޢާއިލާގެ މުނިފޫހިފިލުވުން ކުދިންނާ ބެއްދަލުކުރުމަށް ބާރުއެޅުން (ހ) ގާނޫނީ ނޫން ގޮތަކުން ވިހޭ މަގުމަތިން ނުވަތަ އެހެނިހެން ދޫކޮށްލާ އެއްލާލެވިފައިވާ ނުވަތަ ދަރުމަވަންތަ ކުދިންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވޭ ކުދިންގެ ޢާއިލާއާ ބެހޭ ކަންކަން	15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުމަށް: (ހ) ގާނޫނީ ނޫން ގޮތަކުން ވިހޭ މަގުމަތިން ނުވަތަ އެއްނޫން ގޮތަކުން ދޫކޮށްލާފައިވާ ކުދިންގެ ބެލުމުގެ، ދަރުމަވަންތަ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވޭ ކުދިންގެ ޢާއިލާއަކީ	- މި ބަދަލަކީ ކުދިންގެ މަސްލަހަތަށް ބަލައިގެން އަދި ކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ޙިމާޔަތްކުރުމަށް ގެނެވޭ ބަދަލެކެވެ. ކުދިންނަށް ޙިމާޔަތްކުރުމަށް ބާރުއަޅާ އިޞްލާޙުކުރުމަށް

	ހިދުމަތް ސަރވިސްއިން އެކަށީގެންވާ މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ.	ކޯބައިކަން ހިދުމަތް ސަރވިސްއިން އެކަށީގެންވާ މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ.	އެދުވިގެންވާ ގޮތުގެމަތީގައި ފުރިހަމަކުރަމުންދޭ. - އ.ދ. ގެ ޖެނެރަލް އެސެމްބްލީގެ ރިޒޮލިއުޝަން ނަންބަރު (A/RES/64/142) ގެ (9) ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި އަނގައިދޭ އެކުވެރިއާ ޖަމާޢަތުގެ ސިޔާސަތަށް ފައިދާ ކުރެވުނުގޮތާއި ކައިވެނީގެ ބޭރުން ލިބިފައިވާ ކުދިންނާއި މައިންބަފައިން ހޯދުމަށް ދަތިތަކާއިވާ ކުދިންނަށް އަޅުވަނިވި ކަމަށް އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމަށް އެފަދަ ކުދިންނަށް އެކަށީގެންވާ އަޅާލުމާއި ރައްކާތެރިކަން ލިބޭކަން ދަމަހައްޓަން ކަށަވަރުކުރަން ވާނެކަމުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.
22	16 ވަނަ މާއްދާ: ދިރިއުޅުމާއި ތަރައްޤީގައި ބައިވެރިވުން (ނ) ކުއްޖާގެ ޢާއިލާގެ ވެރިބަލަހައްޓާ މަދުވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ޢާއިލާގެ ވެރިބަލަހައްޓާ ބޭނުން ހޯދައިދީ ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންވާ، ކުއްޖާގެ އުމުރާއި ބަރާބަރަށް ދިރިއުޅުމާއި ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ ކުއްޖާގެ ހާސް ވުކެއް އަ ކުއްޖާއަށް ފަހިކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	16 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކުރުމަށް: (ނ) ކުއްޖާގެ ޢާއިލާގެ ވެރިބަލަހައްޓާ މަދުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ އާއިލާ ވަކިވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ނިކަމެތިކަމުގެ ސަބަބުން ބަލަހައްޓާނެ ފަރާތެއް ނެތްނަމަ، ނުވަތަ ޢާއިލާގެ ވެރިބަލަހައްޓާ ބޭނުން ހޯދައިދީ ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންވާ ނުވަތަ ކުއްޖާގެ އުމުރާއި ބަރާބަރަށް ދިރިއުޅުމާއި ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ ކުއްޖާގެ ހާސް ވުކެއް އަ ކުއްޖާއަށް ފަހިކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	- މައްސަލަގައިވާނަމަ ނުވަތަ އާއިލާ ވަކިވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ނިކަމެތިކަމުގެ ސަބަބުން ބަލަހައްޓާނެ ފަރާތެއް ނެތްނަމަ، އާއިލާ ދޫކޮށްލެވިފައިވާ ކުދިން ކަމުގައިވާނަމަ، ކުދިންނަށް އަޅާލުމުގެ ކަންތައްތައް ކަނޑައެޅުމަށް ފާހަގަކުރަމެވެ.
23	16 ވަނަ މާއްދާ: ދިރިއުޅުމާއި ތަރައްޤީގައި ބައިވެރިވުން	- 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކުއްޖާގެ ބައިވެރިވުމުގެ ކުއްޖާގެ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމުގައި ދިރާސާކުރުމުގެ ކުއްޖާގެ އުމުރާއި، ޖިންސާއި ނުކުތާނަޒަރާއި، ކުޑަކުދިންނަށް ދޭންޖެހޭ ސަމާލުކަމާއި ގުޅުންހުރި ކަންކަމާ އެކު މިންގަނޑެއް	

	(ހ) މަރުކަޒުތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނަށް އެކުދިންގެ ޢާއިލާގެ ފަރާތުން ކުރިއަށް ގެންދާ ދިރިގައި ބައްދަލުކުރާ ބޭނުގައި އެކުދިން ބައިވެރިކޮށްދޭންވާނެއެވެ. (ށ) މަރުކަޒުގައި ދިރިއުޅޭ ކުއްޖަކު މަރުވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ އެކުއްޖަކަށް ބޮޑު ގެއްލުމެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ އެ ކުއްޖަކަށް ބޮޑު ބަލިމަޖެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، އެކަން މަޢުލޫމާތުދިނުމަށް ކުއްޖާގެ ޢާއިލާގެ ފަރާތްތަކަށް ފުރުސަތު ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.	ބަހައްޓާފައިވާ ރިޢާޔަތްކުރެވޭ ގޮތަކަށް މަރުކަޒުގެ ފޮތުގައި ކުއްޖާއާ ގުޅުންހުރި ކަންކަން ބަލައިލެވިދާނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހުން ހުށަހަޅާލަމެވެ. - 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) މި މާއްދާއިން އުނިކުރުން ހުށަހަޅާލަމެވެ.	
24	ކުއްޖަކު މަރުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ ބޮޑު އަނިޔާއެއް ލިބިއްޖެނަމަ އަމަލުކުރާނެ ގޮތް މަޢުލޫމާތު އިޢުލާނުކުރުން	އަންނަނިވި މާއްދާ މި އުސޫލުން އިޢުލާނުކުރުން (ހ) މަރުކަޒުގައި ދިރިއުޅޭ ކުއްޖަކު ނިޔާވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ އެކުއްޖަކަށް ބޮޑު އަނިޔާއެއް ލިބިއްޖެނަމަ، މިނިސްޓްރީއަށާއި، ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާއި ކުއްޖާގެ ޢާއިލާއަށް ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި މި ފަރާތްތަކަށް އެންގުމުގެ ކުރިން މަރުކަޒުގެ ހިންގަނީ ވަގުތުއިވާގޮތް ނުފޮނުވާނެއެވެ. (ނ) ކުއްޖާ ސަރުކާރުގެ ހަސްޕިޓަލަކަށް ގެންގޮސް މަރު ސާބިތުކޮށް ޚާއްޞަ ފިހަރަކުރަންވާނެއެވެ. (ރ) މަރުކަޒުގެ ހިންގުނު ސަރވިސް ކުރުމަށްފަހު ހަމަޖެހިފައިވާ އުސޫލުގެ ދަށުން މަރުކަޒުގެ ހިންގުން ޢާއިލާއާ ހަވާލު ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ތަޙުޤީޤުކުރަން ހިންގުން ބޭއްވުމުގެ ހިލްޖު ހާލަތުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތް ހިންގުން ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ޢާއިލާއިން މަރުކަޒުގެ ހިންގުން ހަވާލުވެހުރި މަރުކަޒުގެ ކަނޑައަޅާކަމުގެ އެންމެހައި ކަންކަމެއް ކުރިޔަށް ގެންދިއުމުގެ ޢާއިލާގެ ޝިނާއްކަން ޢާއިލާއަށް	މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ރައްދުވެރިޔާ އަނިޔާ ލިބުން ނުވަތަ މަރުވެ ކުއްޖާއަށް ކަމަށްފެނި މިފަދައިން ޢިބާރާތް އިސްލާހުކުރަން މި މާއްދާގައި ބުނާ އެއްޗެއް ދަރުވުގައި ވަސީލަތްތަކުގައި ގޮތުތަކަށް. އަދި ގޮންސުރީ ގޮތުން ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔަކަށް ޢާއިލާ ނޫން ފަރާތަކާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާނަމަ އެ ފަރާތަކަށް އެ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރަން އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި އޮތުމަށް ދެއްކުމަށް ކަމުގައި ޤާނޫނުކުރަންވެ. (ނ) މި ފަދަ ކަންކަމުގައި ވެސް ފަރުޖާ ޢާދަ ވިޔަކަން ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް ފުލުސް އެއްޗެއް ކަންކަމުގެ ތެރޭ އެ ބާރުބާ ހިސާބު ވަގުތުގައި އެންގުމަށް އަދި ޤާނޫނީ ބާރުވެރި

		އަންގަންވާނެއެވެ. ޢާއިލާއިން ވަކީލާގެ ހަރިގަނޑާ ޙަވާލުކުރެވުނު ހިނދުގައި މިނިސްޓްރީގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކުގެ ބޭސްފުރުގައި ސަރަޙައްދުން ގެންގޮސް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންތައް ކުރިއަށް ގެންދަންވާނެއެވެ. (ރ) ކުއްޖާ މަރުވީ މަރުކަޒުގައި ހިންގާ ރިސޯޓެއްގެ ސަބަބުން ކަމުގައިވާނަމަ މަރުކަޒުގައި އަޅަންޖެހޭ އެންމެހާ ސަލާމަތީ ފިޔަވަޅުތައް ވަގުތުން އަޅާ، އެ ރިސޯޓް ހިންގާ ވަގުތުގައި މަޢުލޫމާތު ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި ޚާއްޞަ ހާލަތުގައި ދުރުވެރިވެގެން އެވަގުތު އެންގެން ނޯޓިފިކޭޝަނަށް ވިޔަނުވާ އެވަރަކަށް ކަމާގުޅުންހުރި އިދާރާތަކަށް އެކަން ހިނގިގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު ދިނުމާއެކު އެކަން ބެލުމަށް ތަޙުޤީޤުކުރަންވާނެއެވެ. (ބ) ކުއްޖަކަށް ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް ލިބުނީ މަރުކަޒުގައި ހިންގާ ރިސޯޓެއްގެ ސަބަބުން ކަމުގައިވާނަމަ، ކަމާގުޅޭ ފުލުހުން ބެލެހެއްޓުމަށް އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އަޅާ، މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކޮށް އިންސާފު އަދި ކަންތައްތަކާ ފަރާތްތަކުގެ ފިޔަވަޅުއަޅާ އެކަން ފިޔަވަޅުން ރިޕޯޓް ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ކަމާ ގުޅުންހުރި ތަރުތީބު އިދާރާތަކަށް މައްސަލަ ތަރުތީބުކުރުމުން ފޮނުވަންވާނެއެވެ. (ޅ) ކުއްޖަކު މަރުކަޒުގެ ބެލުމުގައި ނުވަތަ މަރުކަޒުގެ ބޭރުގައިވެސް އަމިއްލަ ނަފްސަށް ގެއްލުމެއް ދޭން ނުވަތަ އެހެން ކުއްޖަކަށް އަނިޔާއެއް ކުރާނަމަ ފޯރުކުރުން އެކަން ވަގުތުން ހުއްޓުވުމަށް މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މަރުކަޒުގެ އެންމެ އިސްވެރިޔާ ވަގުތުން	ދުރުވެރިވެގެން އެވަގުތު އެންގެން ނޯޓިފިކޭޝަނަށް ދިނަވުގެން 1 ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކަށް އެންގުމަށް ހުށަހަޅާ އިސްލާހު މި މާއްދާގައި ހިމަނުމަށް މުހިއްމުކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.

		އަންގާ، އަދި އެކުއްޖަކަށް ބޭނުންވާ ކައުންސެލިން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	
25	17 ވަނަ މާއްދާ: ޖަނާޒާތަކުގައި ބައިވެރިވުން (ހ) ދައުލަތުގެ ބެލުމުގައި ދިރިއުޅޭ ކުއްޖެއްގެ އާއިލާގެ މެންބަރެއްގެ ޖަނާޒާގައި އެކުއްޖަކު ބައިވެރިކުރަންވާނީ އެކުދިންގެ އާއިލާއިން އެދިއްޖެނަމައެވެ.	17 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވިގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް: (ހ) ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ދިރިއުޅޭ ކުއްޖެއްގެ އާއިލާގެ މެންބަރެއްގެ ޖަނާޒާގައި ބައިވެރިވުމަށް އެކުއްޖަކު ބޭނުންވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ އާއިލާއިން ބައިވެރިކުރުމަށް އެދިއްޖެނަމަ، ޖަނާޒާ ނިމެންދެން އެކުއްޖަކާއި ބައިވެރިވުމުގެ ފުރުސަތު، އެތަނަކަށް ކުއްޖާ ދިއުމުގެ އެންމެހާ އިންތިޒާމު މަރުކަޒުން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.	- ކުއްޖާ ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރުމަކީ ކުއްޖާ ބަންދުގައި ހުންނަ ކަމަކަށް ނުވާތީ އެހެން ކުދިންނާ އެއްގޮތަށް ވަކި އިސްތިސްނާއެއް ދަށުން އެކުދިންނަށް އާއިލާ ފަރާތްތަކާއި ބައްދަލުވުން އަދި މުނާސަބު ގުޅުން ގުޅުން ބޭއްވުމަކީ ކުއްޖާއަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤެއް ކަމަށްވާތީ، ކުއްޖާގެ އުމުރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ކުއްޖާ އެދޭގޮތަށް އާއިލާގެ މެންބަރަކު ނިޔާވެއްޖެނަމަ ޖަނާޒާގައި ބައިވެރިވުމަކީ ކުއްޖާއަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤަކަށްވާތީ ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް މި މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމަކީ މުހިއްމުކަމެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
26	18 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންނާ ފޯނުކޯލް ކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުން (ހ) ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްވެސް މަދުވެގެން އުޖޫރަކާ ނުލާ ފޯނުކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރަ ކޮންމެ ހަފްތާއަކު އެއްފަހަރެވެ. ކުއްޖާ ފޯނުކުރި ބެލެނިވެރިއާއި، ގަޑިއާއި، ގުޅި ނަންބަރާއި، ގުޅި މުއްދަތާއި، ކުއްޖާގެ ސޮއިއާއި، ސުޕަވައިޒަރުގެ ނަން ހިމެނޭ ގޮތަށް ލޮގްބުކެއް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.	18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވިގޮތަށް އިސްލާހުކޮށް (ށ) އަދި (ނ) އިތުރުކުރުމަށް: (ހ) ކޮންމެ ކުއްޖަކަށްވެސް ފޯނުކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރަ ކޮންމެ ހަފްތާއަކު އެއްފަހަރެވެ. އަދި ކުއްޖާގެ ނަމާއި، ފޯނުކުރި ބެލެނިވެރިއާއި، ގަޑިއާއި، ގުޅި ނަންބަރާއި، ކުއްޖާ ގުޅި ފަރާތުގެ ފުރިހަމަ ނަމާއި ކުއްޖާއާ އޮތް ގުޅުމާއި، ކުއްޖާގެ ސޮއި އަދި ފޯން ކޯލް ކުރި ގަޑިއާއި ސުޕަވައިޒަރު ކުރި ސުޕަވައިޒަރުގެ ނަމާއި ސޮއި ހިމެނޭ ގޮތަށް ލިޔުމުން ރިކޯޑް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.	މައިންބަފައިންނާއި، ގާތްތިމާގެ މީހުންނާއި ގުޅުން ބަދަހިކުރުމުގެ ޙައްޤަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 24 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ޙައްޤެއްކަން ޖެހިގެން މިޙައްޤު އެއްވެސް ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި ލިބިދެވުމަށް ކުޑަކުދިންގެ ބައިތުއްރިޢާޔާ މަރުކަޒުތަކުގައި އުޅޭ ކުދިންގެ އާއިލާއަށް ގުޅުމަށް މަރުކަޒުގެ ފޯނުގައި

		(ށ) ފޯން ކޯލް ލިބޭނެ ކުރިންގެ ޢާއިލާއަށް ގުޅުމަށް މަރުކަޒުގެ އޮފީހުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ނަންބަރުތަކަށް އެކަނި ޖެހޭ. އަދި ޢާއިލާއާ ގުޅުމަށް ކޮށްދޭ ނަންބަރުތަކަށް އެ ކުރިންގެ ޢާއިލާ މެންބަރުންގެ ނަންބަރުތަކެއް ހޯދާކަށް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި ކުއްޖާ މަރުކަޒުގައި ހުރުމަށް މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޢާއިލާއަށް ގުޅުމަށް މަރުކަޒުގެ އޮފީހުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ނަންބަރުތަކަށް ބަދަލުއެއް އަސްލުކަމަށް އެމަޢުލޫމާތު ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ނަންބަރު އަޕްޑޭޓް ކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި ހުންނަންވާނެއެވެ. (ބ)ކުއްޖާގެ ޢާއިލާގެ ފަރާތުން ދަރުމަވެރިޔާ ބަދަލުވެގެން، ދަރުމަވެރިޔާ ބަދަލުވެގެން ނަންބަރު ބަދަލުވުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި ހުންނަންވާނެއެވެ.	ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ނަންބަރުތަކުން ނަންބަރަކަށް އެއްފަހަރު ބަދަލުކޮށް އަދި ސިޓީކަން ކުއްޖާ ނުވަތަ ކުއްޖާގެ ޢާއިލާއިން މަޢުލޫމާތު ދީފިނަމަ ނުވަތަ އެކަން މަރުކަޒަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެ ނަމަ އެ މަޢުލޫމާތު ސާބިތު މަޢުލޫމާތުއެކަން ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު އަޕްޑޭޓް ބަދަލުވުމުގެ ދަރުމަވެރިޔާ ކުއްޖާގެ ޢާއިލާއިން ބަދަލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައެވެ.
27	18 ވަނަ މާއްދާ: ކުރިންގާ ފޯންކޯލް ކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުން	- ކުއްޖާ ފޯން ކޯލްގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ވަގުތު މުއްސަނދިގައި ތަފްސީލުކަން ބަލައިގަނެވޭނެ އުސޫލުތަކެއް ހިމެނިގެން ކުރިއަށް ގެންދެވެއެވެ. އަދި ފޯން ކޯލް ކުރިއަށް ދިޔައިރު އެއްފަހަރު ކަމަށް ދިމާވެފައިވާ ގޮތަށް ފިޔަވަޅު ރަނގަޅުކުރުން ހިނގަމުންދެއެވެ. - މަރުކަޒުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ނަންބަރުތަކަށް ނޫން އެހެން ނަންބަރަކަށް ކުއްޖާ ގުޅުން ބޭނުންވެއްޖެނަމަ، އެއީ ކޮން ފަރާތެއްކަން ސާފުކޮށްދީގެން ކަމަށް ކުރަނިވެ ކުއްޖާ ގުޅޭ ނަންބަރަށް ދާއިރާގައި ހޯދު ތިމާގެ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވޭނެއެވެ.	
28	ކުރިންގެ ނިޒާމުގެ އިންތިޒާމު މަސްދަރުއް ޢިލްމުކުރުމުގެ	މި އުސޫލަށް އެންމެހައި މާއްދާ ޢިލްމުކުރުމަށް: (ހ) މަރުކަޒުގައި ހުރުން ކުރިން ކުއްޖަކު ފެށު ނިޒާމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިވާ، ތަރިކައި މިންވަރާ ތަޢުލީމު ހުރި ބަލަހައްޓާފައިވާ އެކަށީގެންވާ ސަލާމަތީ ކުރިއަށްދިއުމަށް ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ވުޒާރާތަށް ހަވާލުކުރެވިފައެވެ.	- ނިޒާމާއި އެއްގޮތްވާގޮތުން އަދި ފިޔަވަޅު ތަރުތީބުކުރުމުގެ ގޮތުން އަލަ ރަނގަޅު އަޕް ބީސްޓިކް އަދި ރިޕޯޓް ފަހަރެއް އެސޭސް ތަޢުލީމީ ކަމާބެހޭ، އެކަށީގެންވާ ސަލާމަތީ ކުރިއަށްދިއުމަށް މި ތަޢުލީމީ ލިބޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިވޭ

		(1) ގުޑަކޫ (2) ބޭޕް ސްޓިކް (3) ޝީޝާ (4) ޝީޝާ ހުކާ (5) ނަޒާ (ނ) މަތީގައިވާ ތިޔާ ކުދިންގެ ތެރެއިން ސިވިލް ސަރަހައްދުތަކާއި ވަކި ނާރިބަ ތަންތަނުގައި ބާނދޭ ކުންފުނިތަކުން ކަމަށް ފަތުރުއިރާ ކުދިންނަށް އެ އިނގިލާފުމަށް ހަމަޖެއްސުން ވާނެއެވެ.	ދުޅަހެޔޮކަމުގެ ހިމާޔަތުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ. އަދި މަދަރުސާތަކާއި އެއް ކުދިންގެ ސިއްޙީ ދުވަސްވަރުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ސިއްޙީ ދުވަސްވަރު ތަރަފުތަކުގައި ސިއްހީ ހިދުމަތް ޕޮއިންޓް އެކަށައެޅުން ކަމަށް ބާނދޭ ތަނެއް ކޮށްދިނުމަށް އަދި ބެހޭގޮތުން ވީ އަޙުލުބާރު ވެފަހަރަކު ގަވާއިދަކީ ވ ބާއްޖެ މި ހިތްވަރުގައި ދުވަސްވަރުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
29	ކުދިންގެ ނިދުމުގެ އިންތިޒާމު މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން	- މަދަރުސާގައި އެވޭ ކުދިންގެ ނިދުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަނެއްގެ ސްޓޭންޑަރޑްތަކެއް ބެލެހެއްޓުމަށް އެތަނެއް ބަލަހައްޓާނެ ފަރާތެއް ހޯދައިދޭން ގަވާއިދެއް އެކުލަވާލުމުގައި ބެލެނިވެރިން ފާހަގަކުރަމެވެ. އަދި ދިރާސާތަކުގެ ސަބަބުން އެއީ ފުރިހަމަ އަދި ވަރަށް ބޮޑު ހިއްސާއެއް ކުދިންގެ ތަރައްގީއަށް އަދި ކުދިންގެ ތަރައްގީ ބެލެނިވެރިން ވީހާވެސް ކުދިންގެ ސިއްޙަތަށް ބޮޑުތަރައްގީ ބަލަހައްޓަން ފުރިހަމަކޮށްދޭގޮތުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
30	21 ވަނަ މާއްދާ: ހަމަޖެހުމާ ކުޅުން (ހ) ކުދިންނަށް ދުވާ ޖަހައިބާސް ބަހައްޓާކުރަމުން ތަކުރާރު ކަސްރަތުކުރުމުގެ ބާރު ބަހައްޓަން ފަސޭހަ ކަމަކަށްވާނެއެވެ. (ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ އަވަސް ފަރުވާގެ ހިފުމަށް ދިނުމުގައި ވީހާވެސް ބަޔާންކުރާ ފަރުވާލެވޭ ތަފާސްހިސާބު ގެންގުޅުން ކަނޑައަޅާ ޙާލަތުގައި ސިޔާސަތުގެ ތަފާތުކުރާނެއެވެ.	21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) ގެ (1) ނަންބަރު އުނިކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން އިސްލާހުގެނައުން (3) ނަންބަރު އިތުރުކުރުން: (ހ) ކުދިންނަށް ދުވާ ޖަހައިބާ ބާސް ބަހައްޓާކުރަމުން ތަކުރާރު ކަސްރަތުކުރުމުގެ ބާރު ބަހައްޓަން ފަސޭހަ ކަމަކަށްވާނެއެވެ. އަދި ކުދިންނަށް ފުރުޞަތު ބޭނުމުގެ ވަކި ފުރުޞަތުދިނުމުގައި ބަހައްޓަން ފަސޭހަ ބާސް އަޑުވަރު ބަހައްޓަން ހިންގުމަށް ހަމަޖެއްސުން ވާނެއެވެ.	- ދުވަހުގެ ސިޔާސަތުގައި ފުރިހަމަވެގެން ބަހައްޓައި އެކަށައެޅިފައިވާ ސިޔާސަތާއި ގޮތާ ހިފުމުގެ ބަހައްޓަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތް ކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 19 ވަނަ މާއްދާއިން ކަނޑައަޅާ ހިފުމަށްވާ

	(1) އަމަލެއް ފަރުމާދީން ބޭނުންކުރާ ފަސްޓް އެއިޑް ކިޓްއަށް ތަކެތި ހަމަޖެހިފައިވާތޯ މަހަކު 1 (އެކެއް) ފަހަރު ބަލާ ޗެކްކުރުން.	(ނ) (1) އަމަލެއް ފަރުމާދީން ބޭނުންކުރާ ފަސްޓް އެއިޑް ކިޓްއަށް ތަކެތި ހަމަޖެހިފައިވާތޯ މަހަކު 1 (އެކެއް) ފަހަރު ބަލާ ޗެކްކުރުން. އަދި މިތަކެއްޗަކީ މުއްދަތު ހަމަނުވާ ތަކެތިކަން ކަށަވަރުކުރުން؛ (3) މަރުކަޒުގައި ބަހައްޓާ އެންމެހާ ސިއްޙީ އާލާތްތަކާއި ބޭސްތަކުގެ ތަފްސީލާއި، ބޭސްތަކުގެ މުއްދަތު ހަމަވާ ތާރީޚު އެނގޭ ގޮތަށް ލިސްޓެއް ގެންގުޅެ އެލިސްޓް ގަވާއިދުން އަޕްޑޭޓްކުރުން؛	ޙައްޤެއްކަމަށްވުމުން މި މާއްދާއަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހުތަކަކީ މިގަވާއިދުގައި ހިމެނުމަށް މުހިއްމު އިސްލާހުތަކެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
31	22 ވަނަ މާއްދާ: ނުރައްކާތެރި ބަލިތަކުން ކުރިން ރައްކާތެރިކުރުން ގައިން ގަޔަށް އަރާފަދަ ނުރައްކާތެރި ބައްޔެއްޖެހިފައިވާ ކުދިން ނުވަތަ ހާލަތު ރައްކާތެރިކަމުގެ ބޭނުންވާފަދަ ބައްޔެއް ޖެހިފައިވާ ކުއްޖެއްނަމަ، އެބަލިން އެކުއްޖާ ރަނގަޅުވާންދެން އެހެންކުދިންނާއި ވަކިން ގެންގުޅުމަށް މަރުކަޒުތަކުގައި ވަކި ހާއްސަ ރޫމެއް ގާއިމުކުރުމަކީ ސަރވިސްގެ ޒިންމާއެކެވެ.	22 ވަނަ މާއްދާ އެންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން: ގައިންގަޔަށް އަރާފަދަ ނުރައްކާތެރި ބައްޔެއް ޖެހިފައިވާ ކުދިން ނުވަތަ ހާލަތު ރައްކާތެރިކަމުގެ ބޭނުންވާފަދަ ބައްޔެއް ޖެހިފައިވާ ކުއްޖެއްނަމަ، އެހެން ކުދިންނާ ވަކިވާނެގޮތަށް އެކުއްޖާ އެކަހެރިކުރުމަށް ނުވަތަ އެކުއްޖާ ރަނގަޅުވާންދެން އެހެންކުދިންނާއި ވަކިން ގެންގުޅުމަށް ވަކި ހާއްސަ ކޮޓަރިއެއް މަރުކަޒުގައި ހަމަޖައްސާފައި ހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި ކުއްޖާ އެކަހެރިކޮށް ފަރުވާދޭންޖެހޭ މުއްދަތު ކަނޑައެޅުމާއި، އެ މުއްދަތުގައި ފަރުވާދޭން ގޮތް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.	- އެކަހެރިކޮށް ފަރުވާދޭންޖެހޭ މުއްދަތު ދޭނެގޮތް އެސެސްމަންޓް ކުރުމަށް ފަރު ކަނޑައެޅުމާއި، ދިގު މުއްދަތުތަކަށް ކުރިން އެކަހެރިކޮށް ބަހައްޓާ އެކުދިންގެ ތަޢުލީމާއި ހިފޭ ފަދަ ދިމާވާނެ ގެއްލުމަކުން ރައްކާތެރިވުމަށް މުހިއްމުކަމެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
32	23 ވަނަ މާއްދާ: އެއްކުއްޖަކަށް ދެވިފައިވާ ޚާއްޞަ ބޭސް އަނެއްކުއްޖަކަށް ދިނުން ދައުލަތުގެ ބޭނުމުގެ ދަށުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން އެއްކުއްޖަކަށް ދީފައި ހުންނަ ޚާއްޞަ ބޭސް، އަނެއް ކުއްޖަކަށް އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ދިނުމަކީ މަނާކަމެކެވެ. އަދި މިފަދަ ހާދިސާއެއް ހިނގާ މުވައްޒަފަކާއި ދޭތެރޭ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ފިޔަވަޅުއެޅޭނެއެވެ.	23 ވަނަ މާއްދާ އެންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން: ދައުލަތުގެ ބޭނުމުގެ ދަށުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން އެއްކުއްޖަކަށް ދީފައި ހުންނަ ޚާއްޞަ ބޭސް، އަނެއް ކުއްޖަކަށް އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ދިނުމަކީ މަނާކަމެކެވެ. އަދި މިފަދަ ހާދިސާއެއް ހިނގާ ނުވަތަ ހިނގިކަމަށް މުވައްޒަފަކަށް ތުހުމަތުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެމުވައްޒަފު އަދާކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުން ވަގުތީގޮތުން ދުރުކުރުން،	- ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގައި ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ދައުލަތުގެ ޢާއްމު ޞިއްޙަ ބަރާބަރަށް ފައިދާ ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާއި ރައްކާތެރިކަން

		މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރު ޤާނޫނީ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން ވަގުތުން ފިޔަވަޅުއެޅޭނެއެވެ.	ކަރަޕްޝަން ކުރުމަކީ މިފަދަ ކުޑަކުދިންގެ މަޞްލަޙަތަށް ބަލާކަމުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހާ މުވައްޒަފުންގެ ޖިންސާއެއްކަމަށް ވާތީ، މި ޖިންސާއަށް ރައްކާތެރިކަމުގެ ނަމަ ކުރިން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ގޮތުން މި މާއްދާ އިސްލާހުކުރުން މުހިއްމު ކަމެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
33	24 ވަނަ މާއްދާ: ތިރީގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތައް ކުރުމަކީ މަސައްކަތުގެ ޖިންސީއެއްކަމެވެ. (ހ) ކޮންމެ ބާވަތެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ ގެޔާން ފަރާތްތަކާއި އެފަރާތްތަކުގެ ފުން ނަންބަރު މަސައްކަތުގެ ހިރާ މުވައްޒަފުންނަށް ބަންދުގައި ހަރުކުރަންވާނެއެވެ.	24 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް: (ހ) ކޮންމެ ބާވަތެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ ގެޔާން މުހިންމު ފޯނުނަންބަރުތަކާއި އެފަރާތްތަކުގެ ފޯން ނަންބަރުތައް ހިމެނޭ ލިސްޓެއް މަސައްކަތުގެ ހިރާ މުވައްޒަފުން ފެންނާނެހެން ބަންދުގައި ހަރުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ލިސްޓު ގަވާއިދުން ބަދަލުކުރަން، މި ނަންބަރުތަކަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް އައިނަމަ ލިސްޓު އަދާހަމަކުރަންވާނެއެވެ.	- ދިމާވެދާނެ ކޮންމެ ބާވަތެއްގެ ހާދިސާއެއް ގެއްލުމެއް ކުޑަކުދިންނަށް މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތުން ނޫން އެހެން ފަރާތަކުން، ނުވަތަ ކުޑަކުދިންނަށް ފަރުވާ ދޭ ފަރާތަކުން ކުރިމަތިވެދާނެތީ، ވަގުތުން އެ ފަރުވާ ދިނުމަށް ފުރުސަތު ދޭ ފަރާތަކާ ގުޅުން ހިފޭނެ ނަންބަރު ހިމެނޭ ލިސްޓެއް އަދާހަމަކޮށްގެން ބެހެއްޓުން ކުރިއަށް ކުރިއަށް ހުރުމަށް ފާހަގަކުރަމެވެ.
34	26 ވަނަ މާއްދާ: ސިވިލް އޭވިއޭޝަންގެ ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤް ކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ބަޔާން ދެނެގަނެ ދިރިއުޅޭ ގޮތުގެ ސިވިލް ހައްގު ދިނުމުގައި	26 ވަނަ މާއްދާއަށް (ށ)، (ނ)، (ރ)، (ބ)، (ޅ)، (ކ)، (އ)، (ވ)، (މ)، (ފ)، (ދ)، (ތ)، (ލ)، (ގ)، (ޏ) އަދި (ޑ) އިތުރުކުރުމަށް:	- ކުޑަކުދިންނަށް ދިރިއުޅުމުގައި ސިވިލް ހައްގުތަކާއި ދިރިއުޅުމުގެ ހައްގާއި އެކަށީގެންވާ ސިވިލް

މ. ހަރުބީރުވާގެ (12 ވަނަ ފަންގިފިލާ)، މަޖީދީމަގު (20337)، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ. ރިޕ. ޕޯ ނަންބަރު: 1424
www.hrcm.org.mv info@hrcm.org.mv 3336539

	ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.	(ށ) ކުއްޖާ މަރުކަޒަކުން ގެންނަތާ 1 (އެކެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ސިއްޙީ ހާލަތު ޗެކްކުރުމަށް ޑޮކްޓަރު އެސެސްމަންޓެއް ސިއްޙީ ދާއިރާގެ ފަންނީ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް ފުރިހަމަކޮށް، އެއެސެސްމަންޓުން ނިކުންނަ ނަތީޖާއަކަށްބަލާ އެ ކުއްޖެއްގެ ޖިސްމާނީ އަދި ނަފްސާނީ ދުޅަހެޔޮކަން ކަށަވަރުކުރުމުން؛ (ނ) ކުއްޖާއަށް ޖިސްމާނީ ގޮތުން ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ގެއްލުމެއް ނުވަތަ އަނިޔާއެއް ލިބިފައިވާނަމަ، އަނިޔާގެ މިންވަރާއި އަނިޔާ ލިބިފައިވާގޮތް ދެނެގަތުމާއި އަނިޔާއެއް ލިބިފައިވާނަމަ ދޭކު ފަރުވާ ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކުރުމަށްފައިވާ ޑޮކްޓަރު ކަނޑައަޅުއްވާ ކުއްޖާއަށް ކައުންސެލިން ބޭނުންވާނަމަ ކައުންސެލިން ދިނުން؛ (ރ) އެކުއްޖެއްގެ ނަފްސާނީ ހާލަތު ވަޒަންކުރުމުގެ ގޮތުން އަމިއްލަ ނަފްސަށް ގެއްލުންދިނުން ކަމަށް އެކި ފުރުސަތުގައި، އަމިއްލައަށް މަރުވުން އެދުންފަދަ ކަންކަމާއި ކުއްޖާގެ އަމަލުތަކުން ފާހަގަވާ ކަންކަމަށް ބަލަންވާނެއެވެ. އަދި މިފަދަ ފާހަގަކުރުވިއްޖެނަމަ ކުއްޖާއަށް ބޭނުންވާ ކައުންސެލިން ފިޔަވަޅު އަވަހަކަށް މިކަން ލިބުން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ. (ބ) ގައިންގަދަން އަރާ ބައްދަލް އެކުއްޖެއްގެ ގައިގައި ހުރުމުގެ ސަބަބުން އެހެން ކުދިންނާ ވަކިވާންޖެހުން އެކަހެރިކުރަންޖެހޭފަދަ ބޮޑުކަމާއި، އެކަހެރިކޮށް ފަރުވާދޭންޖެހޭ މުއްދަތު ކަނޑައެޅުމުގައި، އެ މުއްދަތުގައި ފަރުވާދޭން ގޮތް ޑޮކްޓަރުގެ އިރުޝާދު އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރަން އަދި އެކުއްޖަކަށް ބޭނުންވާ ފަރުވާ	ފަރުވާ ލިބުމުގެ ޙައްޤުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 19 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި ކަމަކަށްވުމުން ކުޑަކުދިންގެ މަރުކަޒުގައި އުޅޭ ކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާއި ސިޔާސީ ދުޅަހެޔޮކަން ކަށަވަރުކުރުމުން، ގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކާއި ބަލާލާއިރު މިފަދަ މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ދެކޮޅު ޙާދިސާތަކުގެ ޖިންސީގޮތުގައި އިތުރުކުރުން ހުރަހާލާފައިވާ މާއްދާތަކެއް މި ގަވާއިދުގައި ހިމެނުމަކީ މުހިއްމު ކަމެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.

	ދެވެންދެން ބެހެއްޓޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުން؛ (ހ) އެކުއްޖަކަށް ހުރިބަލިވެ އުޅުމަން ޞިއްޙީ ޙާލަތުން ބޭނުންވާ ކަސްޓަރޑީއާއި އަދި އެހެނިހެން ހަރަކާތްތަކާ ދެކޮޅުވާމި އެކަންކަމުގެ މަގުފަހިކޮށްދިނުން؛ (ށ) ނުކުތުދެންތެރިކަން ހުންނަ ކުދިންނަށް ރޮއްވަ އެލެބެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަމާއި އެކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ރޮއްވަ ސިއްރު ހިފުމުތެރިކަމާއި ފަރުވާއާއި ވަސީލަތްތަކުން ފައިދާކުރުވުން؛ (ނ) ކުދެކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ނަފްސާނީ އެލެބެރިކަމާއި ޞިއްޙީ އެލެބެރިކަން ކަނަވަރުކުރުމަށް ސިއްރުމަތިން ބޭނުންވާ ފަރުވާއާއި އެލެބެރިކަން ފުރުކާރުދިނުން؛ (ރ) ސިއްރު ހިފުމަށް ދިނުމުގައި އަކުއްޖަކަށް ކަންތައް ބެލެހެއްޓުން މައްޗަށް ސަމާލުކަން ކަށަދިނުން؛ (ބ) ކުދިންނަށް ދަށް ސިއްރު ފަރުވާތަކާއި އެ މައްސަލަތަކުގެ ސިއްރު ހިފަހައްޓަންފަށްފަ. އެހެންނަމަވެސް، ކަނޑައަޅާ އަކުއްޖަކަށް ބޭނުންވާ ފަރުވާ މިންވަރާއި ބަލިހާލަތު ހުރިގޮތް މައްސަލަ ރައްކާތެރިކަން ޤާނޫނު ހިއްދަކާ ފަރާތަކަށް އެ މައްސަލަތައް ރިއްސާ ކަރުން؛ (ޅ) ސިއްރު ފަރުވާ ދިނުމުގައި ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި ބޭސްތަކަށް ހަމަހަރު ބޭނުންކުރާ ގޮތްތަކާއި ހުރިކަން ކަނަވަރުކުރަންފަށްފަ. (ކ) ވަކިވަކި ކުދިންނަށް ޚާއްޞަ ދިރުއާ ބޭސްތަކާ ހުންނަނަވާނީ އޭ ކަނޑައެޅިގެން ބެހެއްޓަން ވަކިވަކިތަކަށް ޖަގަހަކުރުވ ރައްކާކޮށް ފައިބަން؛		

		(ސ) ކުއްޖަކު އޮޅުވާލާ އެއްވެސް ބޭއަދަބީ އަމަލުތަކުގައި ކުއްޖަކު ބޭނުންކުރުމާއި ފަދަ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިކުރުން؛ (ޅ) މަތީގައި ބުނެވުނު ކަމެއް ކުރުމަށް ސަބަބުން ކުއްޖަކަށް ...	
35	26 ވަނަ މާއްދާ: ސިޔާސީ އިދިކޮޅުގެ ބައިވެރިވުމާއި މުޒާހަރާތަކުގައި	- ކުއްޖަކު ބައިވެރި ނުވާ ... ގޮތުގައި ...	
36	28 ވަނަ މާއްދާ: ޖިނާއީ ކަމަކަށް ދެއްކުން (ހ) ކުއްޖަކު ބޭނުންކޮށްގެން ... މީހުން ... ކުށަކީ ... ކުށެއްކަމުގައި ބަލާނެއެވެ. ... 30 މިންޖު ... ކުށެއްކަމުގައި ބަލާނެއެވެ. (ށ) ކުއްޖެއް ... ކުއްޖަކު ...	28 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އަށް ... ގެނެސްދިނުމަށް: (ހ) ކުއްޖަކު ... 30 މިންޖު ... ކުށެއްކަމުގައި ބަލާނެއެވެ. (ށ) ކުއްޖަކު ...	-ދިވެހިރާއްޖޭ ސިޔާސަތުގައި ... ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 19 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ...

37	30 ވަނަ މާއްދާ: ކުއްޖާއަށް ބޭސް ދިނުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ (ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނެފައިވާ ޙާލަތާ އެއްގޮތަށް ކުދިންނަށް ގެންގުޅެއަށް ބޭސް ދިނުމަށްފަހު، ބޭސްދިން މުވައްޒަފުގެ ނަން، ވަގުތު، ސޮއި، ބޭސް ދިން ގޮތް އަދި ތާރީޚް އެނގޭނެ ގޮތަށް ރެކޯޑުގައި ހިމަނައި، ބޭސްދިންކަމަށް ބޭސްދިން މުވައްޒަފަކު ސޮއިކުރަންވާނެއެވެ. (ރ) މިޙާލަތާ އެއްގޮތަށް ކުދިންނަށް ގެންގުޅެއަށް ބޭސްދީފައިވާތޯ ސުޕަވައިޒަރުން ޗެކްކުރުން ގެންދަންވާނެއެވެ.	30 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ރ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް: (ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނެފައިވާ ޙާލަތާ އެއްގޮތަށް ކުދިންނަށް ގެންގުޅެއަށް ބޭސް ދިނުމަށްފަހު ބޭހުގެ ނަން، ޑޯޒް، ބޭސްދިން މުވައްޒަފުގެ ނަން، ވަގުތު، ސޮއި، ބޭސް ދިން ގޮތް އަދި ތާރީޚް އެނގޭނެ ގޮތަށް ރެކޯޑުގައި ހިމަނައި، ބޭސްދިންކަމަށް ބޭސްދިން މުވައްޒަފަކު ސޮއިކުރަންވާނެއެވެ. (ރ) މިޙާލަތާ އެއްގޮތަށް ޗެކްކުރު އިންސްޓްރަކްޓަރުވައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ކުދިންނަށް ގެންގުޅެއަށް ބޭސް ދީފައިވާތޯ ސުޕަވައިޒަރުން ޗެކްކުރަން ދުވަހަކު 1 (އެކެއް) ފަހަރު ޗެކްކުރަންވާނެއެވެ.	-[illegible] ސިއްޙަތުގައި ދެމިހުރުމުގެ ޙައްޤާއި އެކަށީގެންވާ ސިއްޙީ ފަރުވާ ލިބުމުގެ ޙައްޤަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކަށް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 19 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކެއްކަމަށްވުމުން މި މާއްދާއަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހުތަކަކީ މިޤަވާއިދުގައި ހިމެނުމަށް ފުރިހަމަ އިސްލާހުތަކެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
38	31 ވަނަ މާއްދާ: ކުއްޖާ ގެއްލިއްޖެ ފިލައްޖެ ޙާލަތުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ	- ފިރާރުވުން ކުދިން ހިމާޔަތްކުރުމުގެ އުސޫލާ އިންތިޒާމު މަޝްވަރާކޮށް ކުރިއަށް ގެންދަންވާނެކަމާއި ހިމާޔަތްކުރުމުގައި ފުލުހުންގެ ރޯލު ކުރިއަށް ގެންދާނަމަ މަޝްވަރާކޮށް އަމަލުކުރާނެ ގޮތް މި ޤަވާއިދުގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.	
39	32 ވަނަ މާއްދާ: ބޭސްފަރުވާއަށް ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ފޮނުވުން	-ކުއްޖާގެ ބަލި ހާލަތާ ގުޅިގެން ބޭސްފަރުވާއަށް ކުއްޖާ ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ފޮނުވާއިރު ކުއްޖާއާ ދާން ފަރާތެއް ކަނޑައަޅާނެ ގޮތުގެ ތަފްސީލު މި ޤަވާއިދުގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.	
40	36 ވަނަ މާއްދާ: މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ސިއްޙީ އޮފިސަރުންގެ ޒިންމާ (ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތިން	-36 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ މާއްދާގައި ކުދިންގެ އުމުރުފުރާ މި އުސޫލުގައި ބަޔާންކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.	

41	39 ވަނަ މާއްދާ: ބެލެނިވެރިން/ ގާނޫނީ ބެލެނިވެރިންގެ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް (ހ) ކުއްޖަކާމެދު މަސައްކަތްކުރާ ކުރީ މުއައްސަސާ ކުއްޖާގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ގެންގުޅުމަށް އަމިއްލަ ސަލާމަތީ ރާއްޖެ ވެރިން ބެލުން ލާޒިމުވާނެއެވެ. (ށ) މިގާނޫނުގެ ދަށުން ބެލެނިވެރިން ކުއްޖާގެ ކަންތައް ކުރަން 1 (އެކެއް) ފަހަރު ޢާއިލީ ގޮތުން ބެލުމަށް ކުރަން ބެލެނިވެރިއަކަށް ހަވާލު ވާނީ ވެސް ދެމަފިޔަ ކަމުގައި ވާނަމަ އެވެ.		- މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަކީ ބެލެނިވެރިން/ ގާނޫނީ ބެލެނިވެރިންގެ ޒިންމާއެއްކަމުގައި ނުވާތީ އެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ގެ އެހެން މާއްދާއެއްގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
42	39 ވަނަ މާއްދާ: ބެލެނިވެރިން/ ގާނޫނީ ބެލެނިވެރިންގެ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް (ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ ފަރާތް ތަކެއް ވަކިން ބަޔާންކޮށްފައި ނުވުމާއި، އެ ކަންތައް ކުރާނެ އިސްކަންދޭނެ ގޮތް ކަނޑައަޅައިދިނުން ލާޒިމުވާނެއެވެ. (1) ކުއްޖާ ދުވަހަކު އެތައްފަހަރު ކާޑުނުކުރާ ބޭނުންވާނީ މިންވަރަށް ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށް، ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބެލެނިވެރިންނަށް ލިބިދޭ ކަންތައްތައް ފޯރުކޮށްދިނުން ހިމެނޭ ނަމަވެސް. (ށ) މިގާނޫނުގެ ދަށުން ބެލެނިވެރިން ކުއްޖާގެ ކަންތައް ކުރަން (އެކެއް) ފަހަރު ޢާއިލީ ގޮތުން ބެލުމަށް ކުރަން ބެލެނިވެރިއަކަށް ހަވާލު ވާނީ ވެސް ދެމަފިޔަ ކަމުގައި ވާނަމަ އެވެ.	39 ވަނަ މާއްދާގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީ އަދި (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވިގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން ވަނަ (3) ވަނަ ނަންބަރު އިލާވަކުރުމަށް: 39 ވަނަ މާއްދާ: ބެލެނިވެރިން/ ގާނޫނީ ބެލެނިވެރިންގެ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް (1) ހަށިގަނޑު ބޭނުންވާ މިންވަރަށް ކާނާ ލިބޭނެ ގޮތް ހަމަޖައްސައިދިނުން ލާޒިމުވާނެއެވެ. (3) މިގާނޫނުގެ ދަށުން ކުދިންގެ ދުނިޔޭގެ ސިއްޙީ މަސައްކަތަށް ކުރިޔަށް ގެންދަވާ ކުރިއަށް ދާނެ ގޮތަށް ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމަށާއި ވަގުތުގެ ޖިސްމާނީ ތަރުބިއްޔަތު ކަނޑައެޅުމާއި ބެލެނިވެރިއާ އެއްބައިވަނިވި ހަމަޖެއްސުމުގައި ހިމެނޭ ފަދަ ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމަށް ހަވާލުކުރަން ވާނެއެވެ.	މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރިޔަށް ގެންދަވާއިރު ކުދިންގެ ޖިސްމާނީ ސިއްޙީ މަސައްކަތަށް ދުނިޔޭގެ ނޫނިހާ ހިފުމަތީ ތަރުބިއްޔަތު ކަނޑައެޅުމާއި ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމަށް ބެލެނިވެރިއާ ހަވާލުކުރަން ވާނެ މަސްއޫލިއްޔަތު ވެސް ކަނޑައަޅައިދޭ ވިސްނުމަކީ ދެނޫން ފެނޭތީ ކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
43	41 ވަނަ މާއްދާ: ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިކަން ދެމަފިޔަ ބެލެނިވެރިންގެ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތު	41 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ރ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް:	- ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިއަކީ ދެމަފިޔަކަމުގައި ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމަށް ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިއަކު

	ތިރީގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތައް ކުރުމަށް، މި އުސޫލުގެ ދަށުން މަރުކަޒުތަކަށް ހަމަޖެއްސޭ ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާ މުވައްޒަފުން ޖެހޭނެއެވެ. (ނ) ކާބޯތަކެތީގެ މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން ޚާއްޞަކޮށް ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާ ތަނުގައި ތިބޭއިރު އަސާސީ ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑު. މިގޮތުން ތެޔޮތަކެތި ބޭނުން ކުރާއިރު ބޮޑުގައި ދުވަސް، ކާއިނދު ވަކި ކަންތައްތަކުން ނުވާނެއެވެ. އަދި ސިއްޙީ އުމުރާއި ނުވަތު ކުއްޖެއްގެ ކާއިދާ ކާބޯތަކެތި ވަކި ކަންތައްތަކުގެ ބޭނުންކުރަން ނުވާނެއެވެ. (ރ) ކާއުމަށް ކަނޑައަޅާ ބެލެނިވެރިކަމާ ކާބޯތަކެތި ކުރިން ތައްޔާރުކުރި މީހަކު ބޭނުންކުރާ ޚާއްޞަ ތެޔޮ ނުވަތަ ތަކެތި ބޭނުނުކޮށް ނުވަތަ ތިޔޮ ބޭނުންކުރާ ހުރިހާ ތަކެތި ރައްކާކުރެވިފައިވާ ގޮތުގައި ރައްކާކުރެވިފައިވާނެއެވެ.	(ނ) ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާއިރު އާންމު ސާފުތާހިރުކަމާއި ސަލާމަތުގެ ކަންތައްތަކަށް ބަލާނެއެވެ. އަދި ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާ ފަރާތްތަކުން ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާއިރު އަތުގައި ބޮޑުގައި ފޮތިކޮޅު ބޭނުންކުރަނީ ތަޢާރުފުކުރަންވާނެއެވެ. (ރ) ކާބޯތަކެތި ގެންގުޅުއްވާ ސާފުތާހިރުކަމާއި އަދި މިގޮތަށް ކާއުމަށްޓަކައި ރައްކާ ކަންކަން ސަލާމަތީ ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ކާބޯތަކެތި ރައްކާކުރާ ތަނުގައި ކާބޯތަކެތި ރައްކާކުރެވިފައިވާ ތަންތަނުގައި ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.	ކާބޯތަކެތި ސާފުތާހިރުކަމާއި މިންގަނޑަށް ތަޢާރުފުކުރާ ކަޅުކަން ތަޢާރުފުކުރުމުގެ ހަމައެކަނި ސިއްޙީ ގޮތުން ރައްކާތެރި ކާނާއާއި ގުޅޭ އިރުޝާދުތައް މިނިސްޓްރީއިން ތަޢާރުފުކުރާ މުސާރަ ލިބޭ މަސައްކަތުގެ ކާބޯތަކެތީގެ ތަރުތީބު ވަކި ގޮތަކަށް އުސޫލުގައި މިވާގޮތަށް ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ރައްކާތެރިކަން ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަންކަމުގައި މިފަދަ ކަމެއް ހިންގުމަށް ބަޔާންކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
44	42 ވަނަ މާއްދާ: ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ދިރިއުޅޭ ކުޑަކުދިންނަށް ޤާނޫނުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތް ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނަށް ކެއަރ ވަރަކުރުންނާއި ޤާނޫނުގައި ތިރީގައިވާ ކަންކަމުން ހިމާޔަތް ސަލާމަތުގައި ދެނެވޭނެއެވެ. (ހ) 1 (އެކެއް) މަހުން ފެށިގެން 6 (ހައެއް) މަހާއި ދެމެދުގެ ކުދިންނަށް ފުޅިއުގަރ މިލްކު ނޫން އެހެން އެއްޗެއް ދިނުން ނުވާނެއެވެ.	- މި މާއްދާގައި 6 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިންގެ ގެޔަށް މިއުސޫލުގައި ބަޔާންކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. - މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް ކުއްޖާގެ ޢާއިލާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ކުޑަކުދިންގެ ހާސަ ޖެހޭ މި އުމުރުގެ ކުއްޖަކަށް ވަކި ގޮތަކަށް ކާން ދިނުމަށް އިޖުރާއަތު ދިރާސާކޮށް އެ ކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. އަދި މި އުމުރުގެ ކުދިންނަށް ކުއްލިއްޔާ ގެޔަށް ދެވޭ ބޭނުމަށް އިޖުރާއަތު ކަނޑައަޅައިގެން ކާނާ ތަކެތި ދޭ ގޮތް މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. - މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާނަށް އުސޫލުތަކުގެ މަތިން ކާބޯތަކެތި ދޭންޖެހޭ ކުދިންނަށް، ކާބޯތަކެތި ދިނުމުގައި ޖެހިލުމެއް ނުވާގޮތަށް ދިރާސާކޮށް ސިއްޙީ ގޮތުން ރައްކާތެރި ނުވާގޮތަށް ދޭ ބޭނުމުގެ އިރުޝާދު ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.	

	(ށ) 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހާއި 6 (ހައެއް) އަހަރު ނުވާ ކުދިންނަށް ދުވާލަކު 4 (ހަތަރެއް) ފަހަރު ކާންދޭންވާނެއެވެ. (ނ) ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކެއްގެ މަތިން ކާބޯތަކެތި ދޭންޖެހޭފަދަ ކުދިންނަށް، ކާބޯތަކެތި ދިނުމުގައި އަމަލުކުރާނީ ޑައިޓިޝަން / ނިއުޓްރިޝަން އަންގާ ގޮތެއްގެމަތިންނެވެ.		
45	43 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންގެ ހުނަރު އިތުރުކުރުވުމަށް ކަސްރަތުގައި ބައިވެރިކުރުވުން ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން އުމުރުން 13 (ތޭރަ) އަހަރުން މަތީގެ ކުދިންގެ، އެކުއްޖަކު އަމިއްލައަށް ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރުންފަދަ ކަސްރަތުގައި ބައިވެރިވާން ބޭނުންވާނަމަ އެކުދިންނަށް އެ ފުރުސަތު ފަހިކޮށްދިނުމަކީ މަރުކަޒުގެ ޒިންމާއެކެވެ.	43 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކޮށް (ށ) އަދި (ނ) އިތުރުކުރުން: (ހ) މަރުކަޒުގައި ބެލެހެއްޓޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން އުމުރުން 13 (ތޭރަ) އަހަރުން މަތީގެ ކުދިން އެކުއްޖަކު އަމިއްލައަށް ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރުން ފަދަ ކަސްރަތުގައި ބައިވެރިވާން ބޭނުންވާނަމަ އެކުދިންނަށް އެ ފުރުސަތު ފަހިކޮށްދިނުމަކީ މަރުކަޒުގެ ޒިންމާއެކެވެ.	-ކުދިންގެ އުމުރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ކުދިންގެ ސަޤާފަތުގެ ފުރިހަމަކަން ހުނަރު ކަސްރަތުގައި އެކުދިން ބައިވެރިކުރުވުމަށް އެކުދިން އަމިއްލައަށް ކަސްރަތުކުރުވުން ދަސްކުރުވުން މުހިންމު ފުރުސަތުތަކެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
46	މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން	އަންނަނިވި މާއްދާ މި އުސޫލަށް އިތުރުކުރުން މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ކުޅިވަރު ކުޅިވަރު ގޮތުގައި، މުނިފޫހިފިލުވުމަށް ކުރުވުން ކަސްރަތާއި އަދި ކުދިން ހެލިފެލިވާ އުޅުމަށްޓަކައި ކަސްރަތު ކުރުވުން އިންތިޒާމް މަރުކަޒުން ހަމަޖެއްސަދޭންވާނެއެވެ. އަދި މިކަމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ ތަނާއި، ސާމާނާއި އަދި އާލާތްތައް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	-އެކުއްޖެއްގެ އުމުރާއި މުނިފޫހިފިލުވުމުގެ ހަރަކާތްތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ހައްގަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޖާކުދިންގެ ހައްގުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 23 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ހައްގެއްކަމަށް ވުމާއެކު ކުޖާކުދިން ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ކުޅިވަރުކުޅުމުގެ އިންތިޒާމުގެ އިތުރުން މުނިފޫހިފިލުވުން ހަރަކާތްތައް ނުވަތަ ވަސީލަތްތައް

ލިބެންއިންޖެހޭގޮތް ހަމަޖެހުމަކީ ކުށްކުރިމުގެ ނަފްސާނީ އަދި ޖިސްމާނީ ދުރުގެހައްކަކަމަށް ފުރިހަމައަށްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.			
- މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ބޯޓިމާގެ ސަރަޙައްދުން ޢާންމު ތަންތަނުގައި ބާއްވާއިރުގައި ކަން ދަން ބޭގާ ކުދިން އިސްތިސްނާވާކަން ބަޔާންކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.		44 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންބެހެއްޓުމުގެ ރިކި އާދަޔާ ޚިލާފު ހާލަތުތަކުގައި (ނ) ކުއްލިކަން ހުށަހަ ކުރުވުމާ ކުރެއްވި ފިޔަވައި އެހެން ތަންތަނުގައި ކުޑަކުދިންގެ މަސައްކަތް. އަދި ނިދާ ކޮޓަރި ސިފައިންނާ ވަކި ތަންތަނުގައި ނުކުމެވެން އެކުދިންނަށް ބާއްވަން ވާނެއެވެ.	47
- ދަރިވަރުން ސިވިލް ރައްޔިތުންގެ ދުނިޔޭގެ ހައްޤާއި އެކަށީގެންވާ ސިއްޙީ ފަރުވާ ލިބުމުގެ ހައްޤަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތަކުގެ ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 19 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ހައްޤުތަކެއްކަމުން މި މާއްދާއަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހުތަކަކީ މިގޮތުގައި ހިފެހެއްޓުން ފުރިހަމަ އިސްލާހުތަކެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.	45 ވަނަ މާއްދާގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީ، (ހ) އަދި (ށ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް: 45 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންގެ ބަދަލުން އަދި އިސްކޯލް މަރިޖަރ ކުރުން (ހ) ހުކުމް ތަންފީޒުކުރަމުން އެޖެންސީން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުދިންގެ ހިރާސްތުން ބަލާ މީހެއްގެ ހާލަތު އެއްގޮތަށް ބަލާ އިތުރު ވިއްސަކުން 5 (ފަހެއް) އަހަރާއި ދެމެދުގެ ކުޑަކުދިންގެ ހިރާސްތުން މަރިޖަރކުރަން މަހަކު 1 (އެކެއް) ފަހަރު ލިޔުމުން ތަކެތި ކުރަންވާނެއެވެ. (ށ) 5 (ފަހެއް) އަހަރުން މަތީގެ ކުދިންގެ ބަދަލުނާއި އިސްކޯލް ކޮންމެ އަހަރަކު ޖަނަވަރީ، ޖުލައި އަދި ސެޕްޓެމްބަރު މަހުގައި 1 (އެކެއް) ފަހަރު ގޮސްކުރަންވާނެއެވެ.	45 ވަނަ މާއްދާ: ކުދިންގެ ބަދަލުން މަރިޖަރ ކުރުން ޝަރީޢަތުގައި ބައްދަލުކުރުވައިދާ ގޮތުގެ މަތިން ދައުލަތުގެ ބޮޑުގެ ދަރުގައި ރިޕޯޓް ހުރި ކުދިންގެ ބަދަލުން ބަލައި ގެންގުޅެންވާނެއެވެ. (ހ) 1 (އެކެއް) އަހަރާއި 5 (ފަހެއް) އަހަރާއި ދެމެދުގެ ކުޑަކުދިންގެ ދިޔުމުން އަދި ބަދަލުން މަހަކު އެއްފަހަރު ގޮސް ކުރަންވާނެއެވެ. (ށ) 5 (ފަހެއް) އަހަރުން މަތީގެ ކުދިންގެ ބަދަލުން ކޮންމެ އަހަރަކު 3 (ތިނެއް) ފަހަރު (ޖަނަވަރީ، ޖުލައި އަދި ސެޕްޓެމްބަރު) ދިޔުމުން އަދި ބަދަލުން މަހަކު އެއްފަހަރު ގޮސް ކުރަންވާނެއެވެ.	48
- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ސާފު ފެން	46 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް:	46 ވަނަ މާއްދާ: ސަލާމް ބޮއިން ފުރުޞަތުދިނުން (ހ) ދައުލަތުގެ ބޮޑުގެ ދަރުގައި ރިޕޯޓް ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް، ކޮންމެ ދުވަހަކު 1.5	49

ހުރިހާ ތަޢުލީމުދިނުމަށް ފުދޭ މިންވަރަށް ލިބޭނެގޮތް ތަރުބިއްޔަތުދިނުމަށް ބައްލަވާތަކުގައި ލިޔުނު، ކުޑަކުދިންގެ މަދަރުސާތަކުގައި ޓީޗަރު ކުދިންނަށް ކޮންމެ ވަގުތެއްގައިވެސް ބޭނުންވާ ވަރަށް ސާފު ބޭފުޅުން ލިޔުމުގެ ރިޢާޔަތް އިންތިޒާމް ހަމަޖެއްސުމަށް ދިރިއުޅުމަށް އެކަށީގެން ވާހަކަ ދައްކާލެވެ.	(ށ) ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ވަރަށް ކޮށްދޭ ވަގުތުއްގައިވެސް ސާފު ބޭފުޅުން އެކުދިންނަށް އަޅާލުމުގެ ވިސްނުން ހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި މި ގޮތުން ޕްރޮފެޝަނަލް ކުރި ބޭނުން އިދާރީގެ ކަނޑައަޅާ މިންގަނޑެއްގެ ކަން ހުށަހަ ފުރަތަ ވާންވާނެއެވެ. (ނ) (2) ފުން އިސްލާމްދީނުގެ ކުރުމާއި ކަމުގެ ދުވަހުކުރުމުގެ އެކަށީގެންވާ ވަރަށް ފުން ބެލުމަށް ކުދިންނަށް ކުރައި ވަރަށްކުރުން ހަނދުމަކޮށްދެއްވުން ވާނެއެވެ. އަދި އެކުއްޖަކަށް ދޭ ފުން ފުރިހަމަކުރުމުގައި އެކުއްޖެއްގެ ނަން ޖަހަންވާނެއެވެ.	ވަޒީރުގެ ބޭފުޅުން ފުރިއަށް ފޯރުކޮށްދެއްވާނެއެވެ. (ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބޭފުޅުން ފޯރުކޮށްދެއްވުމަށް ހިލޭގައި ބާރުކުރާ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަ ވާންނާނެއެވެ. (2) އެކުއްޖަކަށް ދޭ ފުރުޞަތުގައި އެކުއްޖެއްގެ ނަން ޖަހަންވާނެއެވެ.	

50	47 ވަނަ މާއްދާ: ދުއްވާމީހާގެ ޒިންމާ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކަންތައްތައް ކުރުމަކީ ދުއްވާމީހާގެ ޒިންމާއެކެވެ. (ހ) ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް އެކުއްޖެއްގެ އުމުރާއި، ފެންވަރާ ރިޔާވަތުން ބޭނުންވާ ސާމާނު (ޗައިލްޑްސީޓް) ބޭއްޓުމަން ކަބަޑުއް ދޭންވާނެއެވެ. (ށ) ދުއްވާމީހާގެ ބޮޑުވުމުގެ ދަރުގައި އުމުރު ކުދިންގެ ތެރެއިން، ތޭރަ (13) އަހަރުން މަތީ ކުދިން ބޭނުންކުރާ ފާސްކޮށްފައި ސަލާމަތީ ދުއްވާމީހާގެ ކުރިމަތީ ސީޓުކުރަނި އެކުދިން އަމިއްލައަށް.	47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކޮށް (ނ) އިތުރުކުރުމަށް: (ހ) ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް އެކުއްޖެއްގެ އުމުރާއި، ފެންވަރާ ރިޔާވަތުން ބޭނުންވާ ސާމާނު (ޗައިލްޑްސީޓް) ބޭއްޓުމަން ކަބަޑުއް ދޭންވާނެއެވެ. އަދި މިފަދަ ސާމާނުގެ ފެންވަރާއި، ކަނޑައަޅާނީ ކުއްޖާގެ ސަލާމަތާ ގުޅޭ އުސޫލުތަކަށް ބަލައިގެން ސަރުކާރުން އެކަށަވަލާ ގަވާއިދެއްގެ ދަށުންނެވެ. (ށ) ދުއްވާމީހާގެ ބޮޑުވުމުގެ ދަރުގައި އުމުރު ކުދިންގެ ތެރެއިން، ތޭރަ (13) އަހަރުން މަތީ ކުދިން ބޭނުންކުރާ ފާސްކޮށްފައި ސީޓު ސަލާމަތީ ދުއްވާމީހާގެ ކުރިމަތީ ސީޓުކުރަނި އެކުދިން އަމިއްލައަށް. އަދި ސީޓުބެލްޓް ސަލާމަތީގޮތުގައި ބޭއްވުމަށް ކުޑަކުދިން ކަނޑައަޅާ ގަވާއިދުން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. (ނ) ދުއްވާމީހާގެ ބޮޑުވުމުގެ ދަރުގައި އުމުރުކުދިންގެ ތެރެއިން، 13 (ތޭރަ) އަހަރުން މަތީގެ ކުދިންނަށް އެކުދިންގެ އަމިއްލަ އަނބިމަދުން ޖަމާވާ ސީޓުބެލްޓް އެޅުވުން ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.	-ކުޑަކުދިންގެ ސަލާމަތާއި ދުއްވާމީހާގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ބޮޑުގައި އަމިއްލައަށް އަންނައުން ދޫކޮށްލާ ސަލާމަތް ބޭނުން ކުރަން އެކަށީގެން ގޮވާލައި ސިޔާސީ އެކަށީގެން ހުށަހަޅާ ސީޓު ކުދިންނަށް ހަމަޖެހޭގޮތަށް ކުއްޖާއަށް ނުރައްކާވާނެ ފަދަ ރިސްކެއް ނެތްކަމަށް ހަމަހަމަކަން ބައްދަލުވެފައިވާ ގޮތަށް ކުރިއަށް ދިއުމަށް ޖެހޭ މި މާއްދާގައިވާ ނުކުތާތައް އިސްލާހުކުރުން ހުށަހަޅަމެވެ.
51	52 ވަނަ މާއްދާ: ތަޢުލީމު ދިނުން	52 ވަނަ މާއްދާއަށް (ނ) އިތުރުކުރުމަށް: (ނ) މަދަރުސާގައި ހުރިހާ ކުދިން ބޭނުން ކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ފައިބުރިއަށް ހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި 'ފިޒިކަލް' އާއި 'ނިއުރަލް ފިޒިކަލް' ޒަރޫރީ ފައިބުރިގައި ހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި ފައިބުރި ބޭނުންކުރުމަށް ހުރިހާ ކުދިންނަށް ބުރައެއްނުވާނެއެވެ.	-ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ތަޢުލީމީ ނިޒާމުން ފާސިލުވެވެން މަދުވެރިކަން ދުރުކުރުމަށް، ފަރާ ތަޢުލީމާއި، ޚާއްޞަ ޤާބިލިއްޔަތު ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ ނިޒާމް ކުރިއެރުވުމަށް ކުއްޖާ ނުލިބޭނެ ކަނޑައެޅިގެންވާ ދަރުބާރުގެ ޖަމާއަތްކަން

			ބާރުތަކާކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.
52	52 ވަނަ މާއްދާ: ތައުލީމު ދިނުން		- ކުދިން ސްކޫލަށް ދިއުމަށް ދަތިވާކުދިންނަށް މަރުކަޒުތަކުން އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ތަފްސީލު ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. -ކުދިން ސްކޫލަށް ގެނައުން ގެންގޮސް އަދި އަނބުރާ މަރުކަޒަށް ގެންނާނީ ކޮން ފަރާތަކުން މަރުކަޒުން ކަނޑައަޅުވަން ހުށަހަޅަމެވެ.
53	52 ވަނަ މާއްދާ: ތައުލީމު ދިނުން (ށ) ކޮށް ވަރަކުން ބެލެހެއްޓުމަށް ކުރިމަތި ކުއްޖަކަށް ކާއިރު ޕްރޮގްރާމް ތަޢުލީމު ދިނުމަށް ވާނެއެވެ. އަދި އެކަމަށް ޕްރޮގްރާމް ތައްޔާރުކޮށް ތަޢުލީމު ދިނުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ޕްރޮގްރާމް ހިމަނަންވާނެއެވެ.		- ކުދިންނަކަށް ބޭނުންވާ ކާއިރު ޕްރޮގްރާމް ތަޢުލީމީ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ހިމެނޭ ތަޢުލީމުގެ ބައި އެކުލެވިފައިވާ ތަޢުލީމީ ދިރާސާގެ ފުރުސަތު ހޯދައިދޭނެ ގޮތުގެ ތަފްސީލު މަރުކަޒުގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
54	52 ވަނަ މާއްދާ: ތައުލީމު ދިނުން (ހ) މި މާއްދާގެ (ވ)ގައި މަރުކަޒުން ހަމަޖެއްސޭ ކާއިރު ވަރަކަށް ކުދިންގެ ސިއްހަތުގެ ބޭނުންތެރިކަމާއި އެންމެހައި ކަންކަން ކުރަންޖެހޭނެއެވެ. (2) ކުދިންގެ ސިއްހަތުގެ ކަންކަން ބަލަހައްޓާ މެނޭޖަރުކަން ކުދިންގެ ބެލެނިވެރިއެއްގެ ގުޅުމުގައި މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭނެއެވެ.	52 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރު އިސްލާހުކުރުން (6) ވަނަ ނަންބަރު އިތުރުކުރުން: (2) ކުދިންގެ ސިއްހަތުގެ ހުރިހާ ކަންކަން ބަލަހައްޓާ މެޑިކަލް ކުދިންގެ ބެލެނިވެރިއެއްގެ ގުޅުމުގައި މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭނެއެވެ. (6) ސްކޫލްތަކުގައި ހިންގާ އިތުރު ހަރަކާތްތަކުގައި ކުދިން ބައިވެރިވުމަށް ބާރުއަޅަންވާނެއެވެ.	-މި މާއްދާގައި މަރުކަޒުތަކުގެ ކުދިން ސްކޫލަށް ގެންގޮސް ތަޢުލީމު އާއްމުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ފަހިކޮށްދީފައިވީނަމަވެސް ތަޢުލީމުގެ ތެރެއިން ސްކޫލުތަކުގައި ހިންގާ އިތުރު ހަރަކާތްތަކާ(ކުޅިވަރުގެ އިތުރުން މަދަރުސާގައި ބާއްވާ ހަރަކާތްތައް) ތަޢުލީމުގެ ބައްޓަނުގައި ދާހިލު އެހެން އިތުރު ހަރަކާތްތަކުގައި މަރުކަޒުގެ ކުދިން ބައިވެރިކުރުމަކީ ކުދިންގެ ދެމެހެއްޓެނިވި ތަރައްޤީއަށް މުހިންމުކަމަކަށް ވާތީ ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް މި މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.

55	54 ވަނަ މާއްދާ: ޗިލްޑްރަން ހޯމްސްތަކުން ލިބިދޭ ހިދުމަތްތައް ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ޗިލްޑްރަން ހޯމްސްތަކުން އަންނަނިވި ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. (ނ) ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ދިރާސީ އަހަރުގެ ފުރަތަމައިން ނުވަތަ ކުދިންނަށް ދަރުސް އަންނަ ދިރާސީ އަހަރަށް މަދަރުސާގެ ތަކެތި ފޯރުކޮށް ދަރިވަރުންނަށް، އެކުދިންނަށް ދޭން އަންނަ ދިރާސީ އަހަރަށް މަދަރުސާގެ ތަކެތި ފޯރުކޮށް ބަދަލުކުރުމުގެ ބޭނުމަށް އެކުދިންނަށް ކޮންމެ ދިރާސީ އަހަރެއްގައި 2 (ދޭއް) ފަހަރު ގަޑިއަށް ޗިލްޑްރަން ހޯމްސްތަކުން ހިންގަންވާނެއެވެ.	54 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން: (ނ) ދިރާސީ އަހަރުގެ ފުރަތަމައިން، މަދަރުސާގައި ކިޔަވާ ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ސްކޫލް ބޭގު، ކަރުދާސް، ހިއްޖާބް ނަމަ ހިއްޖާބު، ޔުނިފޯމް ނުވަތަ އެނޫންވެސް ބޭނުންވާ ތަކެތި، ސްކޫލް ޖޯޑު، ކުޅިވަރު ކުޅޭ ހެދުން، ސްކޫލް ބޫޓު، ދިރާސީ ތަކެތި އަދި އެނޫންވެސް ސްކޫލް ބޭނުންތައް ފުއްދުމަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި އެކުދިންނަށް ދީ ހަރަދުކުރުމަށް ޗިލްޑްރަން ހޯމްގައި ހިމެނޭ ތަކެތި ބޭނުންތައް ފުއްދުމަށް ގޮތް ހޯދުން ނުކުރާނެ ގަވާއިދުން ރަށުން ދެއްވާ ލާރި ހަރަދުކުރުމަށް. އަދި އެކުދިންނަށް ކޮންމެ ދިރާސީ އަހަރެއްގައި 2 (ދޭއް) ފަހަރު ޗިލްޑްރަން ހޯމްސްތަކުން ހިންގަންވާނެއެވެ.	- ޤާނޫނު އަސާސީގެ 2 ވަނަ ބާބުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި އެންމެހާ ބައިތަކަށް ތަޢުލީމު ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤު ކޮންމެ މީހަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ ކަމަށާއި އެކުދިންގެ ހަމަހަމަކަމާ ހުރި ތަޢުލީމުގެ ޙައްޤުތަކުގެ ފުރިހަމަ ޒާތީ މާއްދާ މި ދަށުން ވަޒަނުކުރުން ގެންގުޅުމަށް އިސްލާހުކުރުން ހުށަހަޅަމެވެ.
56	56 ވަނަ މާއްދާ: ދިރިހި އަދި އަންގާވޭ ގޮތުގެ ކުދިންގެ ކިބައިގައި އަނބުރާ ނުލިބޭނެ (ހ) ފުރަތަމަ ހިމައިގަތުމަށް ގޮތުގެ އިޚްތިޔާރު ކުދިންނަށް ދޫކޮށްލެވޭނެ ކަމަށް ހަމަޖެހޭނެއެވެ. (ނ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ނަމާދުކުރުމާއި ޤުރުއާން ކިޔެވުމަށް ބާރުއަޅައި ހަމަޖެހުމާ ދުވަހުގެ ފުރުޞަތު ބަހައްޓަންވާނެއެވެ. (ރ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ޤުރުއާން ކިޔަވަން ޤާނޫނީ ފަރާތުން ދީލާހިއްކޭނެއެވެ. އަދި ރޯދަ ހިފަންޖެހޭ އުމުރު ފުރުނު ކުދިން ރޯދަ ހިފަހައްޓަންވާނެއެވެ. (ބ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ދީނީ އަހުލާޤު ތަރުބިއްޔަތުކޮށް އެކުދިންގެ ގިނަ ބައިވެރިވުމާއެކު ތަރުބިއްޔަތު އަހަރުދުވަސްތަކުގައި ހަމަހަމަ ތަރުބިއްޔަތު ކުރަންވާނެއެވެ.	-56 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ނ)، (ރ) އަދި (ބ) ގައި ކުދިން ބޭނުންކުރާ ހަރަދު ބޭނުން ކުރުމުގެ މިންގަޑު ދިރިހި އަދި އަންގާވޭ ގޮތުގެ ކުދިންގެ ކިބައިގައި އަހަރުދުވަސްތަކުގެ ދަށުން ހަރަދުކޮށްގެން ބޭރުގެ ރިހަބިލިޓޭޝަން ހަރަދުކުރުމުގައި ކުދިން ބަލަހައްޓާ ކޮމިޓީ އެދެވޭ ނުކުރެވޭ ދަރަޖަ ވަރަށް ބޮޑަށް ދީނީ ޢަޤީދާއަށް ފަހުގައި ހަރުދަނާކުރުމަށް އެކަމަށް ބަލާ ކުރުމާއެކު މިހެންގެ ތަފާތު ހުށަހަޅަމެވެ. -މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ދިރިހި އަދި އަންގާވޭ ގޮތުގެ ދުވަސް ކުދިންގެ ހިމަނާފައިވާ ދީނީ ތަރުބިއްޔަތުކުރުން ކުދިންގެ އުމުރު ތަރުބިއްޔަތުކޮށް ކުދިންނަށް ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމަށް ތަރުބިއްޔަތުގެ ފުރިހަމަ ކަމާ ބެހޭ ދީނީ ހިފުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.

57	56 ވަނަ މާއްދާ: ދީނީ އަދި އަޚްލާޤީ އާދަކާދަ ކުދިންގެ ކިބައިގައި އަށަގެންނެވުން (ހ) މަދަރުސާގައި ކިޔަވާ ކުދިންނަށް ނަމާދުކުރަން ދަސްކޮށްދީ ކުދިން ގަވާއިދުން ނަމާދުކުރުމުގެ ތަރުބިއްޔަތު ބަލަހައްޓާނެއެވެ.		- މަޝްރޫޢުގެ ދުވަހުގައި ކުދިން ނަމާދު ކުރުމަށް ހާއްސަ ގަޑިއެއް ހަމަޖެހިފައި އޮތުން މުހިންމުކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
58	58 ވަނަ މާއްދާ: އާއްމު ދިރިއުޅުމުގައި ބޭނުންކުރާނެ ހުނަރުތައް ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ހިންގާނެ ޕްރޮގްރާމް		- މި މާއްދާގެ އަރިހުގައި ސުލޫކުގެ ދަށުން ހިމަނާފައިވާ ނުރައްކާތެރިކަމާއި އާ ސުލޫކީ އަންނަ ގޮތް ނުރައްކާތެރިކަން ނެތުމަށް މި މާއްދާގެ އަރިހުގައި ސުލޫކީ ބަދަލުކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
59	58 ވަނަ މާއްދާ: އާއްމު ދިރިއުޅުމުގައި ބޭނުންކުރާނެ ހުނަރުތައް ދަސްކޮށްދިނުމަށް ހިންގާނެ ޕްރޮގްރާމް ދައުލަތުގެ ބޮޑުވުގެ ދަށުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނަށް އާއްމު ދިރިއުޅުމުގައި ބޭނުންކުރާނެ ހުނަރުތައް ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގާނެއެވެ. (1)މައްސަލަތައް ޙައްލު ކުރުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތް ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް (2)އިން ބާސްކޮށްފައި ގެއްލުންވާ ގޮތް ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް (4)މުއާމަލާތްކުރާނެ ގޮތް ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް (5) އެހެން ފަރާތްތަކާއި އެކު ކުރެވޭނެ ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް (7)ކަންކަމުގައި ގޮތް ނިންމާނެ ގޮތް ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމް (8) ކަންކަން ހައްލުކުރާނެ ގޮތް ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް (9)ދުވަހުގެ ޚިދުމަތްތަކުގައި ހުރުމަށް ކާމިޔާބީ ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް	58 ވަނަ މާއްދާގެ (1)، (2)، (4)، (5)، (7)، (8)، (9)، (10)، (12)، (14)، (16) އިސްލާހުކުރުމަށް: (1)އާއްމު ދިރިއުޅުމުގައި ދިމާވާ މައްސަލަތަކާއި ހިތްހަމަޖެހޭ ކަންތައްތަކުގައި ކުރިމަތިވާ އަމަލުކުރާނެ ގޮތް ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް (2) ކުޑައުމުރުގައި، ދަރިވުމާއި، ސުލޫކީ ބަދަލުތަކުން ފަދަ އިން ބާސްކޮށްފައި ގެއްލުންވާ ގޮތް ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް (4) އެހެނިހެން މުއާމަލާތްކުރާނެ ގޮތް ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް (5) ތަފާތު މުޖުތަމަޢުގެ ފަރާތްތަކާއި އެކު ގުޅުން އޮޅުން ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް (7) ކަންކަމުގައި ގޮތް ނިންމާން ގޮތް، ގޮތް ނިންމުމުގައި ވިސްނަންޖެހޭ ކަންކަން ދެނެގަންނަން ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް (8) ދިމާވާ މައްސަލަ ކަންތައްތަކާއި ކުރިމަތިވާ ކަންކަން ހައްލުކުރާނެ ގޮތް ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް (9) ދުވަހުގެ ޚިދުމަތްތަކުގައި ހުރުމަށް ބޭނުންކުރެވޭނެ ރަނގަޅު ކާމިޔާބީ ތަޢާރަފުކުރަން ދަސްކޮށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތައް	- މަޝްރޫޢުގެ ތަކުގައި އުސޫލުދިން އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެންދިއުމަށް ކުރަން ނުކުޅެ ކޮންޖެހުނު ކުރެވޭ ނަގަނޑު ނިސްބަތްވާ ނިކަމެތިން އަނިޔާވެރިވުމާއި ޕްރޮގްރާމްތައް މަސައްކަތެއް ހުނަރުތައް ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ފުރިހަމަކުރެވި ކާމިޔާބު މުހިއްމު ފަދައިން ސަލާމް! ބޭނުންކުރުމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.

#	މިހާރު ހުރި ގޮތް	ބަދަލު ހުށަހަޅާ ގޮތް	ޚިޔާލު
	(10) ސާފުތާހިރުކަން ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް (12) ވިޔާސާ ހަށިހަރުދަނާކުރުމާއި ވިޔާސާ ހަރަކާތްތަކާ ގުޅޭ ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް (14) އަމިއްލަ ނަފްސަށް އަނިޔާދިން ގޮތްތައް ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް (16) ކާބޯއެތިއާ ކެއުން ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް	(10) އާންމު ސާފުތާހިރުކަމާއި ފަރުދީގޮތުން މުޅިއުމުރު ސާފުތާހިރުކަން ބެހެއްޓުން ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް (12) ވިޔާސާ ހެއްދުމުގައި ހަށިހަރުދަނާކުރުމާއި، ވިޔާސާ ހަރަކާތްތަކާ ގުޅޭ ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް (14) އަމިއްލަ ނަފްސަށް އިތުބާރުކުރުން އަމިއްލަ ނަފްސަށް އަނިޔާދިން ގޮތްތައް ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް (16) ކާބޯއެތި ބޭނުންކުރަން ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް	
60	59 ވަނަ މާއްދާ: މަތީ ސާނަވީ ތަޢުލީމު ޙާޞިލުކުރުން ނުވަތަ ވަޒީފާ އަދާކުރުން (ހ) މަތީ ސާނަވީ ތަޢުލީމު ޙާޞިލުކުރުން ނުވަތަ ވަޒީފާ އަދާކުރުމުގެ ތަމްރީނުގައި ބައިވެރިވުމަށް ކުދިންގެ ބޭނުންވާ ފުރުސަތު ކުދިންނަށް ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް 16 އަހަރުން ކުޑަ ކުދިންނަށް ދޭން އަހަރުން ފެށިގެން ދަސްކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (6) ވަނަ ނަންބަރު އިތުރުކުރުމަށް: (6) ކުއްޖާ ގެންދާ 7 ނަންބަރުން، މަތީ ސާނަވީގައި ކުއްޖާ ކިޔަވާން ސަރުކާރުގެ ނުވަތަ ބޭނުންވާ މައުލޫމާތު އެކުލެވޭ ގޮތަށް ފޯރުކޮށްދިނުން. އަދި ސަރުކާރު ނިޒާމުން ކުރިއަށްދާން ވަޒީފާ ގެނެ މައުލޫމާތު ދަސްކޮށްދޭންވާނެއެވެ	ފާޑުކިޔުމާ އަސާސީގެ 2 ވަނަ ބާބުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެއްވެސް ތަފާތުގެ ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި އެންމެހާ ކުދިންނަށް ތަޢުލީމު ހޯދުމުގެ ޙައްޤު ލިބިދޭ ޤާނޫނީ ގޮތުން ތަޢުލީމު ދެމެހެއްޓުމަށް ކުދިންނަށް ތަޢުލީމު ހޯދުމުގެ ފުރުސަތު ހޯދައިދީ އެ ކުދިން ތަޢުލީމުގައި ހިފެހެއްޓުން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ބަޔާންކުރަން ފެނެއެވެ.
61	59 ވަނަ މާއްދާ: މަތީ ސާނަވީ ތަޢުލީމު ޙާޞިލުކުރުން ނުވަތަ ވަޒީފާ އަދާކުރުން	- މަތީ ސާނަވީގައި 18 އަހަރު ފުރިހަމަވާ ކުދިންގެ ތަޢުލީމު ދެމެހެއްޓުމަށް، ވޮކޭޝަނަލް އަދި ޓްރޭނިންގ ވަޒީފާ އަދި ކުރު ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަން ހޯދުމުގެ ނިޒާމެއް މަތީ ސާނަވީގައި ތަޢުލީމު ދެމެހެއްޓުމަށް ބަޔާންކުރަން ފެނެއެވެ.	
62	60 ވަނަ މާއްދާ: އޮލްޓަނޭޓިވް ކުރިއެރުވުމުގެ ހިދުމަތްތައް މަތީ ސާނަވީގައި ކުދިންނަށް ދޭންވާ އަމިއްލަ ތަކެތި (ހ) އޮލްޓަނޭޓިވް ކުރިއެރުވުމުގެ ހިދުމަތްތައް މަތީ ސާނަވީގައި ބެލެހެއްޓުމާ ކުދިންނަށް އެންމެހާ ތަކެތި ދޭންވާނެއެވެ.	60- ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އޮލްޓަނޭޓިވް ކުރިއެރުވުމުގެ ހިދުމަތްތައް މަތީ ސާނަވީގައި ބެލެހެއްޓުމާ ކުދިންނަށް ދޭންވާ އަމިއްލަ ތަކެތި މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އަޅާ ތަކެތި މިނިސްޓްރީގައި ހިމެނުމަށް ބަޔާންކުރަން ފެނެއެވެ.	

63	62 ވަނަ މާއްދާ: އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކަށް ހޯދައިދިނުން (ނ) މަރުކަޒަށް ވަންނަ/ނުކުންނަ ދޮރުތަކާއި އަދި އެހެނިހެން ދޮރުތަން ހުޅުވިފާ އުޅުމަށް އެއްވެސް ކަހަލަ އުފާބެއް ބޭނުންކުރާ މީހަކަށް ފަސޭހައިން ވަދެ/ނިކުމެވޭ ގޮތަށް ހުންނަންވާނެއެވެ.	62 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކޮށް (ރ) އިތުރުކުރުމަށް: (ނ) މަރުކަޒުގެ ހުރިހާ ތަނެއްވެސް ހުންނަންވާނީ ޖިސްމާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ކުދިން ހިނގާބޮޑުވެ އުޅުމަށް އަދި އެހެން ކުދިން ބޭނުންކުރާ ވީލްޗެއަރ ފަދަ އާލާތްތަކާ މިޔައިގެ އެހީތެރިކަމާ ނުލާ ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތަށް. އަދި މަރުކަޒަށް ވަންނަ/ނުކުންނަ ދޮރުތަކާއި އަދި މަރުކަޒު ތެރޭގައި އެހެނިހެން ދޮރުތައްވެސް ހުންނަންވާނީ އެކުދިންނަށް ފަސޭހައިން ވަދެ ނިކުމެވޭ ގޮތަށް. (ރ) ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ކުދިންނަށް ޚާއްސަ އެހީތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަމާއި އެކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ޚާއްސަ ސިއްހީ ޚިދުމަތްތަކާއި، ފަރުވާއާއި ވަސީލަތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.	ގަވާއިދު ނަންބަރު (R-2019/1020) ބިލްޑިންގ ކޯޑުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ނުވަތަ ޚާއްސަ އެހީތެރިކަން ބޭނުންވާ ކުދިންނަށް ފަސޭހައިން ވަދެނިކުމެވޭ ގޮތަށް އަދި 1 ފަންގިފިލާއިން އެއްވުރެ ފަންގިފިލާއަށް ކުދިންނަށް ވަދެ ނިކުމެވޭ ގޮތަށްކަމުގައިވާ ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
64	62 ވަނަ މާއްދާ: އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކަށް ހޯދައިދިނުން (ނ) ދުވަހުން ދުވަހަށް، އެކުދިންނަށް ބޭނުންވާނެ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ވަސީލަތުގެ ގޮތުން ތިރީގައި ބަޔާންކުރާ ދަރަޖައިގެ ކުރުން. ނިދާ އެނދުކޮޅާއި އެމަރުޖެންސީ ހާލަތްތަކުގައި މުވާސަލާތު ކުރުމަށް އެނގޭގޮތަކަށް އެތެރެވެލުމަށް ހަރުކުރުން	62-ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި 'ނިދާ އެނދުކޮޅާއި އެމަރުޖެންސީ ހާލަތްތަކުގައި މުވާސަލާތު ކުރުމަށް އެނގޭގޮތަކަށް އެތެރެވެލުމަށް ހަރުކުރުން' މިގޮތަށް ވަކިން ގެނެސްފައިވާތީ، 62 ވަނަ މާއްދާއިން މި ބިލަށް ތަރުތީބުވާއިރުވާތީ އެއްގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން ހުށަހަޅަމެވެ.	
65	މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުމަށް	އަންނަނިވި މާއްދާ މި އުސޫލަށް އިތުރުކުރުން	-ކުޑަކުދިންގެ ރައްޔިތުން ރައްކާތެރިކަމުގެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުއައްސަސާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވަރަށް ކުޑަކުދިންނަށް

		(ހ) ކުޑަކުދިންނާއެކު މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކަކީ ހާއްސަ ތަމްރީން ލިބިފައިވާ ބައެއް ކަމުގައި ވުން (ށ) މަދަރުސާގައި ތިބޭ ކުދިންނާ އެކު ހައިސިއްޔަތުން މުޢާމަލާތްކުރާ ނުވަތަ އެކުލަވާ ހައިސިއްޔަތުން އެކުދިންގެ ދައުލަތް މި ގާއިދު ތަންފީޛުކުރުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހައި ފަރާތްތަކަކީ، ކުޑަކުދިންނާއި މަސައްކަތްކުރުމުގައި ހާއްސަ ތަމްރީން ހުށަހަޅައި އިރުޝާދު ލިބިފައިވާ ބައެއްކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ. (ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަދަރުސާތައް ހިންގުމަށް ޒިންމާދާރުވާ ކުޑަކުދިންގެ މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނާއި ތަމްރީންދިނުން، އަދި އުފެދޭ މުވައްޒަފުންގެ ޕްރޮފެޝަނަލް ގާބިލުކަން ދެމެހެއްޓުމުގައި ފަރަންކުރުން އިންތިޒާމު ކުރާ ގޮތުންނެވެ ގިނަގުނަ ދުވަސް މަދަރުސާތަކުން ހަމަޖެއްސުން ވާންވާނެއެވެ.	މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކަކީ ހާއްސަ ތަމްރީން ލިބިފައިވާ ބައެއް ކަމުގައި މިގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ ފަރާތްތަކެއް ގޮތުން މި މާއްދާ އިތުރުކުރުމަށް މުހިއްމުކަމާއި ގޮތުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.
66	67 ވަނަ މާއްދާ: މާނަކުރުން (ހ) 'ޖިންސީ ގޮތުން ބޭނުންކުރާ ތަކެތި' ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ އަންހެންކުދިންނާއި ފިރިހެންކުދިން ބޭނުންކުރާ ތަކެތި، ދަރަޖަ އަނގަމާ ބޮޑުސް، ސަވާރިބޮކި، ސްޓޭޖު، ދަތް އަނގަމާ ބޮޑުސް، ބޮކިސަލަން، ހުރަސް ކަރުދާ ނަމަވެސް ތަރި، ފޮތް، ފޮނި ފަދަ ތަކެއްޗެވެ. (ށ) 'އަންހެނުން' ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ އަންހެންކުދިންނާއި ފިރިހެން ކުދިންނަށް ބޭނުންކުރާ ހުނަރެއް، ޗޮކްލެޓް، ގަމިސް،	67 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން: (ހ) 'ޖިންސީ ގޮތުން ބޭނުންކުރާ ތަކެތި' ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ އަންހެންކުދިންނާއި ފިރިހެންކުދިން ބޭނުންކުރާ ތަކެތި، ދަރަޖަ އަނގަމާ ބޮޑުސް، ސަވާރިބޮކި، ސްޓޭޖު، ދަތް އަނގަމާ ބޮޑުސް، ބޮކިސަލަން، ހުރަސް ކަރުދާ ނަމަވެސް ތަރި، ފޮތް، ފޮނި، ނިކަމެތިކަމާއި ތަރި، ބޭސް ސޮފްޓުގެ އަދި ބޭސްބޯޅަ ފަދަ ތަކެއްޗެވެ. (ށ) 'އަންހެނުން' ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ އަންހެންކުދިންނާއި ފިރިހެން ކުދިން އުނދަގޫކޮށް ހިފުމަށްޓަކައި ބޭނުންކުރާ އަނގަހަނދާނެވެ.	

މ. ކަނޑުބަޑިގެ (12 ވަނަ ފަންގިފިލާ)، މަޖީދީމަގު (20337)، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ. ހިޖުރީ ސަނަދު ނަންބަރު 1424
www.hrcm.org.mv info@hrcm.org.mv 3336539

	ފަރުތޫން، ސަލާމް، ޕީންސް، ޔުރޫ، ޖަޕާން، ޖަންގިޔާ، ބޮޑުކަށް ފަދަ ތަކެއްޗާއި.		
67	67 ވަނަ މާއްދާ: މާނަކުރުން		- މި ޤާނޫނުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ 'ދަރިން ސަލާމް' މާނަކުރުމުގެ ބައިގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. - މި ޤާނޫނުގެ އަދި މުއައްސަސާތަކުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ 'ސަރވިސް' އަދި ކޮން އިދާރާއެއްކަން މާނަކުރުމުގެ ބައިގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. - މި ޤާނޫނުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ 'އައިސީ ސްޓޭޓަސް' އަދި ކޮންފަރެންސްއެއްކަން ބޭނުންކޮށްފައި މާނަކުރުމުގެ ބައިގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
68	ޖަދުވަލު 2: ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނަށް ސިއްހީ ފަރުވާ ދިނުމުގައި އަމަލު ކުރަންޖެހޭ ގޮތް ލިސްޓު ކުއްޖަކު ބަލިވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ ސިއްހީ މައްސަލައެއް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ އަމަލުކުރަންވީ ގޮތް: (1) ކުއްޖަކު ބަލިވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ކުއްޖެއްގެ ސިއްހީ މައްސަލައެއް މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފަކަށް ފާހަގަކުރެވުނުން ސިއްހީ އޮފިސަރަކަށް އަންގާފައިވާނެއެވެ. (2) ސިއްހީ އޮފިސަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ބޭސްފަރުވާ ދިނުމުގެ، ސްކްރީނިންގް ފަދަ ކަންކަން ހިންގާ ހަމަހަމަ ފަރާތަކުން ކުރިއަށް ގެންދާ ސިއްހީ އޮފިސަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ބޭސް އަންގާފައިވާނެއެވެ. ޒަރޫރީ ދެއްކުން (2) ސިއްހީ އޮފިސަރަކަށް ކަމަކީ ފަރާތެއްގެ ޑޮކްޓަރުގެ ކުއްޖާ ރެފަރ ކުރަން ގޮތް ދެނެގަންނަން. (5) ދެރަވާ ދަރަޖައިގެ ކަމުގެ ނުވަތަ ކަންކުރައްވާ ހިނދު	ޖަދުވަލު 2: ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނަށް ސިއްހީ ފަރުވާ ދިނުމުގައި އަމަލު ކުރަންޖެހޭ ގޮތް ލިސްޓު ކުއްޖަކު ބަލިވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ ސިއްހީ މައްސަލައެއް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތް: (1) ކުއްޖަކު ބަލިވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ކުއްޖެއްގެ ސިއްހީ މައްސަލައެއް މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފަކަށް ފާހަގަކުރެވުނުން ސިއްހީ އޮފިސަރަކަށް އަންގާފައިވާނެއެވެ. އަދި އެކަން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް އަންގާނީ އެ މަރުކަޒުގެ ހިންގާ މުދީރު، ނުވަތަ ޑިރެކްޓަރު ނުވަތަ ހިންގުމަށް ކަނޑައަޅާ ފަރާތެވެ. (2) ސިއްހީ އޮފިސަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ބޭސްފަރުވާ ދިނުމުގެ، ސްކްރީނިންގް ފަދަ ކަންކަން ހިންގާ ހަމަހަމަ ފަރާތަކުން ކުރިއަށް ގެންދާ ސިއްހީ އޮފިސަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ބޭސް އަންގާފައިވާނެއެވެ. އަދި އެކަން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް އަންގާނީ އެ މަރުކަޒުގެ ހިންގާ މުދީރު، ނުވަތަ ޑިރެކްޓަރު ނުވަތަ ހިންގުމަށް ކަނޑައަޅާ ފަރާތެވެ. ޒަރޫރީ ދެއްކުން	-މި މާއްދާއަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހުތަކަކީ ޤާނޫނަކުން ބޭރުވިޔަސް އިންސާފުކަމް ކުރުމަށާއި ގަބޫލު ބޭނުމަން މަޖުބޫރަކުން ޖިނާއީ ކަމަކާ ގުޅުމެއްކަން ބޭނުމަން ލިބުމުން ދަރާނުގެ ބެލެހެއްޓުން މުޅިއްޔާ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ ފަރާތަކުން ހުށަހަޅަމެވެ.

	(2) ސިޓީގައި އެލިޖިބިލިޓީއާއި ކުއްޖާ ވަރަކަށްމުގެ ގާޑިއަނުގައި ކުއްޖާ ހަސްޕިޓަލަށް ގެންދެވުނުކަން. އަދި އެ ފަރާތްތަކުގެ ނަމާއި މަޤާމު، ލިޔުމުން ބަޔާންކުރަން. (5) ޗެކަޕް ރިޕޯޓުގައި ކަންބޮޑުވާ ކަންތައްތަކާއިމެދު، މަރުކަޒު ހިންގުމާ ހަވާލުވެ ހުންނެވި ފަރާތަކާއި، ޕަރުމަނަންޓް ސެކްރެޓަރީއާ ހިއްސާކުރައްވާފައި ހިއްސާކުރި ތާރީޚު ގެ ލިޔުމުން ބަޔާންކުރަން. (6) ހަސްޕިޓަލުގައި އެޑްމިޓްކުރުމުން ކޮންސަލްޓަންޓް ފޯމާއި ޑިސްޗާޖްނޯޓުތަކާއި ސްކޭންކޮށްފައި އައި.ސީ.ޔޫ ސިސްޓަމްގެ އިސްވެރިޔާކަން އަދި އެފަރާތުގެ ނަމާއި މަޤާމު ލިޔުމުން ބަޔާންކުރަން. (7) ކުއްޖާގެ ފުރާނައަށް ނުރައްކާވާފަދަ ހާދިސާއެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ކުއްޖާގެ ބަލިހާލު ގޯސްވެއްޖެނަމަ، މަރުކަޒު ހިންގުމާ ހަވާލުވެ ހުންނެވި ފަރާތަށް، މިނިސްޓަރަށް އަދި ޕަރުމަނަންޓް ސެކްރެޓަރީއަށް އަންގާފައިވާނެއެވެ. އަދި ގަވާއިދު ނަންބަރު 2020/R-69 (އޯލްޓަނޭޓިވް ކެއަރގެ ޚިދުމަތްތަކުގެ އިސްޓޭޓްމަންޓް ކެއަރގިވަރުންގެ ގަވާއިދު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ [illegible] ސިޓީ ފަރުމާ ލިބުމުގެ ބައެއް ކަރަވަރުކުރުމުން ކުއްޖާގެ ޢާއިލާއަށް އެންގުމާއި އަދި ކުއްޖާ ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުން. ބޭސް ހޯދުން މި ސެކްޝަނުގެ ދަށުން (3) ވަނަ އަކުރު އިތުރުކުރުމަށް: (3) ކުއްޖާއަށް ޑޮކްޓަރު ލިޔުއްވާ ބޭސް ނަގައި ބޭސް ދިނުމުގެ މަސައްކަތްކުރާ	ހަވާލުވެ ހުންނެވި ފަރާތަކާއި، ޕަރުމަނަންޓް ސެކްރެޓަރީއާ ހިއްސާކުރައްވާނެއެވެ. (6) ހަސްޕިޓަލުގައި އެޑްމިޓްކުރުމުން ކޮންސަލްޓަންޓް ފޯމާއި ޑިސްޗާޖްނޯޓުތަކާއި ސްކޭންކޮށްފައި އައި.ސީ.ޔޫ ސިސްޓަމްގެ އިސްވެރިޔާކަން. (7) ކުއްޖާގެ ފުރާނައަށް ނުރައްކާވާފަދަ ހާދިސާއެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ކުއްޖާގެ ބަލިހާލު ގޯސްވެއްޖެނަމަ، މަރުކަޒު ހިންގުމާ ހަވާލުވެ ހުންނެވި ފަރާތަށް، މިނިސްޓަރަށް އަދި ޕަރުމަނަންޓް ސެކްރެޓަރީއަށް އަންގާފައިވާނެއެވެ. ބޭސް ހޯދުން (1) އެސް.ޓީ.އޯ ފާމަސީއިން ބޭސް ލިބެންހުރުމުން، އިންސްޓިޓިއުޝަނަލް ފެސިލިޓީތަކުން އެންމެ ކައިރި ސަރަޙައްދުގެ ފިހާރަތަކުން (އައި.އެމް.ސީ ގެ ފިހާރައިން) އަށް އަންގާފައިވާނެއެވެ. (2) ކުއްޖާގެ ބޭސް ލިބެންހުރުމުން، ކުއްޖާގެ ބޭސްގައި ގާއިމުކުރައްވާ [illegible] ބަޔާ ކުއްޖާގެ ބަލިމީހުގެ އިންޝޫރަންސް ހަމަޖެއްސުމާވާނެއެވެ. އަދި މި ކަމަށް ހިނގާ ޚަރަދުތަކާއި ކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމާ ގުޅޭ ޓެސްޓްތަކާއި ހޯދާ ... ކުރަންވާނެއެވެ. ހަސްޕިޓަލަށް ގެންދިއުން (1) ކުއްޖާއަށް ހަސްޕިޓަލުގައި އެޑްމިޓްކުރުމުން އެކުއްޖާ ގެންގޮސްދީ ކުރުވުންތަކުން ގަވާއިދުގެ ފަރާތްތަކުން ފަރާތުން ގެއްލި ބަލަހައްޓަމުގެ ކަންތައްކުރަންވާނެއެވެ.	

	(2) ޤައިދީއަކު ބަލިވުމުން ހޮސްޕިޓަލުގެ ޖެހިއަށް ނުކުތުމުގެ ސަބަބުން މަރުކަޒުގައި ހުރިން ބަލަހައްޓާ މުވައްޒަފުން މަދުވެފައިވާތީ، ޕަރމަނަންޓް ސެކްރެޓަރީގެ އިރުޝާދުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީގެ ނުވަތަ ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފަކު ހޮސްޕިޓަލުގެ ޖެހިއަށް ނުކުތުވިދާނެއެވެ. (3) ޤައިދީ ފަރާތަކުން ނުކުމުން މިނިސްޓްރީގެ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ޑިވިޜަން ނުވަތަ ސަރވިސްގެ ހެޑްކުއާޓަރ ޖެހިއަށް މުވައްޒަފުން ނެރެވިދާނެއެވެ. **ބޭސްފަރުވާއަށް ޤައިދީއިން ބޭރަށް ފުރުވުން** (1) ޤައިދީ ޤައިދީއިން ބޭރަށް ފުރުވަން ޖެހިއްޖެނަމަ، އެ ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު މިނިސްޓަރަށް އަދި ޕަރމަނަންޓް ސެކްރެޓަރީއަށް، މަރުކަޒު ހިންގުމާ ހަވާލުވެ ހުންނަ އެންމެ އިސްވެރިޔާ އަންގަންވާނެއެވެ. ޤާނޫނުގެ ޕްރޮސީޖަރ ކަނޑައަޅާފައިނުވުމުން: - އިމަރޖެންސީގެ އިމަރޖެންސީ ޕްރޮސީޖަރ ސެކްޝަނަށް ދެވިފައިވާކަމުން. - ޕްރޮސީޖަރ ކަމަށްދަން އަދި ހުށަހަޅާ ލިޔު އިމަރޖެންސީ ހުށަހަޅާފައިވާކަމުން.	މުވައްޒަފު ބޭސް ހަވާލު ކުރިކަން. <u>އަދި ބޭސް ހަވާލުކުރި ތާރީޚާއި ގަޑި ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރަން.</u> **ހޮސްޕިޓަލް ޖެހިކުރުން** (1) ޤައިދީއެއް ހޮސްޕިޓަލުގައި އެޑްމިޓްކުރުމުން އެކަމާ ޑިސްޗާޖު ކުރެވެންދެން މަރުކަޒުގެ ޤައިދީ ފަރާތަކުން ވާޑުން ޖެހި ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. <u>އަދި ޖެހިކުރި މުވައްޒަފުންގެ ނަމާއި މަޤާމާއި، ތާރީޚާއި ގަޑި ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރަން.</u> (2) ޤައިދީއަކު ބަލިވުމުން ހޮސްޕިޓަލުގެ ޖެހިއަށް ނުކުތުމުގެ ސަބަބުން މަރުކަޒުގައި ހުރިން ބަލަހައްޓާ މުވައްޒަފުން މަދުވެފައިވާތީ، ޕަރމަނަންޓް ސެކްރެޓަރީގެ އިރުޝާދުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީގެ ނުވަތަ ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފަކު ހޮސްޕިޓަލުގެ ޖެހިއަށް ނުކުތުވިދާނެއެވެ. <u>އަދި މުވައްޒަފުގެ ނަމާއި މަޤާމު އަދި މަސައްކަތުކުރި ތާރީޚާއި ގަޑި ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރަން.</u> (3) ޤައިދީ ފަރާތަކުން ނުކުމުން މިނިސްޓްރީގެ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ޑިވިޜަން ނުވަތަ ސަރވިސް ހެޑްކުއާޓަރ ޖެހިއަށް މުވައްޒަފުން ނެރެވިދާނެއެވެ. <u>އަދި ބަދަލުގައި ނެރެވިފައިވަނީ ކޮން މުވައްޒަފުންނެކަން އެނގޭނެހެން ނަމާއި މަޤާމު އަދި މަސައްކަތުކަން ނަމާ ތާރީޚާއި ގަޑި ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރަން.</u> **ބޭސްފަރުވާއަށް ޤައިދީއިން ބޭރަށް ފުރުވުން** (1) ޤައިދީ ޤައިދީއިން ބޭރަށް ފުރުވަން ޖެހިއްޖެނަމަ، އެ ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު މިނިސްޓަރަށް އަދި ޕަރމަނަންޓް ސެކްރެޓަރީއަށް، މަރުކަޒު ހިންގުމާ ހަވާލުވެ ހުންނަ އެންމެ އިސްވެރިޔާ އަންގަންވާނެއެވެ.	

42

		އަދި އެންގި ޓްރެކަށް ގެ ލިއުއްވުން ރަނގަޅުކުރުން. ކުއްޖާގެ ޕާސްޕޯޓް ހައްދަވައިދިނުމުން: - އިމިގްރޭޝަންގެ އިމަރޖެންސީ ޕާސްޕޯޓް ސެކްޝަނުން ގެނައުމަށްފަހު ގެނައުމަށް ޓްރެކަށް ގެ ލިއުއްވުން ރަނގަޅުކުރުން. - ޕާސްޕޯޓް ހައްދަވަން އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު އިމިގްރޭޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަމާއި ހުށަހަޅާފައިވާ ޓްރެކަށް ގެ ލިއުއްވުން ރަނގަޅުކުރުން.
69	ރެކޮމެންޑް 3: ކުރިންނަށް ދުވަހުންދުވަހަށް ބޮޑުކޮށް ތަކެތި	މި ޤާނޫނުގެ (6) ވަނަ ނަންބަރުގެ ގޮތުގައި ސިސްޓަމް ނިޒާމެއް ހިމެނުމަށް ކަނޑައަޅާ ގޮތަށް އަދި ހޯދަން ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.
70	ރެކޮމެންޑް 4: މަޖިލީހުގައި އުފައްދާ ސިވިލް މިނިސްޓްރީ ހިއުމަން ރައިޓްސް އެކަން "ސިވިލް މައްސަލަ ބަލާ ކޯޓު" އަށް ހުށަހަޅާ ފޯމު - މައްސަލައާއި އަމަލުކުރަން ނިންމުން ގޮތް: - މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ ނަން:	- މި ފޯމަކީ މަޖިލީހުގައި އުފައްދާ ސިވިލް މިނިސްޓްރީ ހިއުމަން ރައިޓްސް އާ މައްސަލައެއް ބަލާ ގޮތެއް ނިންމުމަށް ޖެހޭ ސިވިލް މައްސަލަ ބަލާ ކޯޓު' އަށް ހުށަހަޅާ ފޯމު ކޮމްޕްލައިންޓް މައްސަލައާ ގުޅޭ އަމަލުކުރަން ނިންމާގޮތް އެއި ކޯޓަށް ފޯމު ހުށަހެޅުމުން ކޯޓުގައި އެކަށައަޅާ ނިންމުންތަކަށް މި ފޯމުގައި 'މައްސަލައާގުޅޭ އަމަލުކުރަން ނިންމުން ގޮތް' ގެ ބަދަލުގައި 'މައްސަލައާ ގުޅުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅުން އެއްވައިން ފުރިހަމަ' މިފަދައިން ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. - މި ފޯމުގެ ތިރީގައި މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ ނަމުގެ އިތުރުން މަޤާމު ހިމެނުން ހުށަހަޅަމެވެ. - ސިވިލް މައްސަލަ ބަލާ ކޯޓުގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) އަށް ފެއްޓޭފަދައިން ފަރާތްތަކެއް ކަމުގައިވުން ހުށަހަޅަމެވެ.
71	ރެކޮމެންޑް 5: މަޖިލީހުގެ ސިވިލް މިނިސްޓްރީ ހިއުމަން ރައިޓްސް އޮފީސް (6) މި މާއްދާގެ 5 ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތުން، ކުއްޖާ ފަދަ ތަންތަނުގައި ބޭނުންކުރަ އެކަށަވެސް ސަރަޙައްދު ކުއްޖާގެ 'ރައްޔިތުގެ ޙައްޤު'ގައި ބަޔާންކުރާނެވެ. ކުއްޖަކު މިގޮތުން ބޭނުންކުރެވޭނީ 45 މިނިޓެވެ.	- ކުއްޖާ ބެހެއްޓިތަނުގައި ސަލާމަތީ ކަރުދާސްތަކުން ހުރި ކަން މުޅިއެކުލެވޭކަން އަދި ފަހަރު ތަންތަނުގައި ބެހެއްޓި ތަރުތީބު ގެ ލިއުއްވުން ރަނގަޅުކުރަން ހުށަހަޅަމެވެ. - ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ހިނގާ މުޅިދުވަހު ބަދަލުތަކުގައި ކުއްޖާއާގެ ފަރާތުން މަޖިލީހުގެ ކުރެވެން ކުއްޖަކަށް ހަމަޖެހޭ ގޮތަށް ކުއްޖެއްގެ ޙައްޤުތަކަށް އަހަރުގެ ހަމަ ހުރިހާ ކަމެއްގައި ޖެހޭ ކަމެއް އެ ކުއްޖާގެ ފަރާތުން އެހާތަށް ލިބުން ފަރާތަކުން އިތުރު އަހަރުގެ ރަނގަޅު ބަދަލުތަކަށް މަޖިލީހުން ބަދަލުކުރަން ހުށަހަޅަމެވެ. އެއީ ފަރުމާ ހުރިސާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އަހަރުގެ ސިޔާސަތުތަކަށް ފަރާތަކުން އިތުރު އެކުލަވާލުމުގައި ކޮންސަލްޓޭޝަން ފަރުވާދޭ ބަދަލުތަކަށް ހުށަހަޅަމެވެ.

	(10) ތަކުރާރުކުރެވޭ މުޖުތަމައުގެ އާންމު މިންގަނޑުތަކާއި ހިލާފަށް އުޅޭކުއްޖެއްގެ ޢުމުރާ އަންގާވެން ބަލާފައި ކުއްޖާއަން އެންމެ ރަނގަޅުގޮތެއް ސެކްޝުއަލިޓީ ރިޕްރޮޑަކްޝަން ދިރުންކަމަށްވާނަމަ އެޑިއުކޭޝަން ފޯރުކޮށް ދިނުމަށްއެވެ. އަދި ކުރު ތަކުރާރުވާނަމަ އަންގާރީ މައްސަލަތަކެއް ބޭރު ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅަން ވާނެއެވެ.	
72	ޖަދުވަލު 7: މަރުކަޒުގައި ގެންގުޅުން މަނާކަތި 6. އަނިޔާވެރި/ހަރުކަށި/ނުރުހޭ ވާހަކަތައް ހުންނަ ފޮޓޯ/ސީޑީ/ޑީވީޑީ/ އަދި މިނޫންވެސް ވަސީލަތްތަކެއް 10. ފައިސާ	- މި ލިސްޓުގެ 6 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ނުރުހޭ ވާހަކަތައް ހުންނަ ފޮޓޯތަކުގެ އިތުރުން އެފަދަ މަންޒަރާއި އަޑު ހުންނަ ތަކެތިވެސް ލިސްޓުގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ. - މި ލިސްޓުގެ 10 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ފައިސާ ގަވާއިދު ނަންބަރު R-69/2020 (އެކްސްޗޭންޖު ކަރަންސީގެ ހިދުމަތްތަކާ އުސޫލުތަކަށް ކަނޑައެޅުމުގެ ގަވާއިދު) ގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙައްދަށްވުރެ ފައިސާ އިސްތިސްނާ ވާނެކަމަށް ބަޔާންކުރުމަށް ހުށަހަޅަމެވެ.

15 ފެބްރުއަރީ 2022

ތައްޔާރުކުރި ފަރާތް: މަރިޔަމް ޝަފާޒާ
މަޤާމު: އެސިސްޓަންޓް ޑިރެކްޓަރ